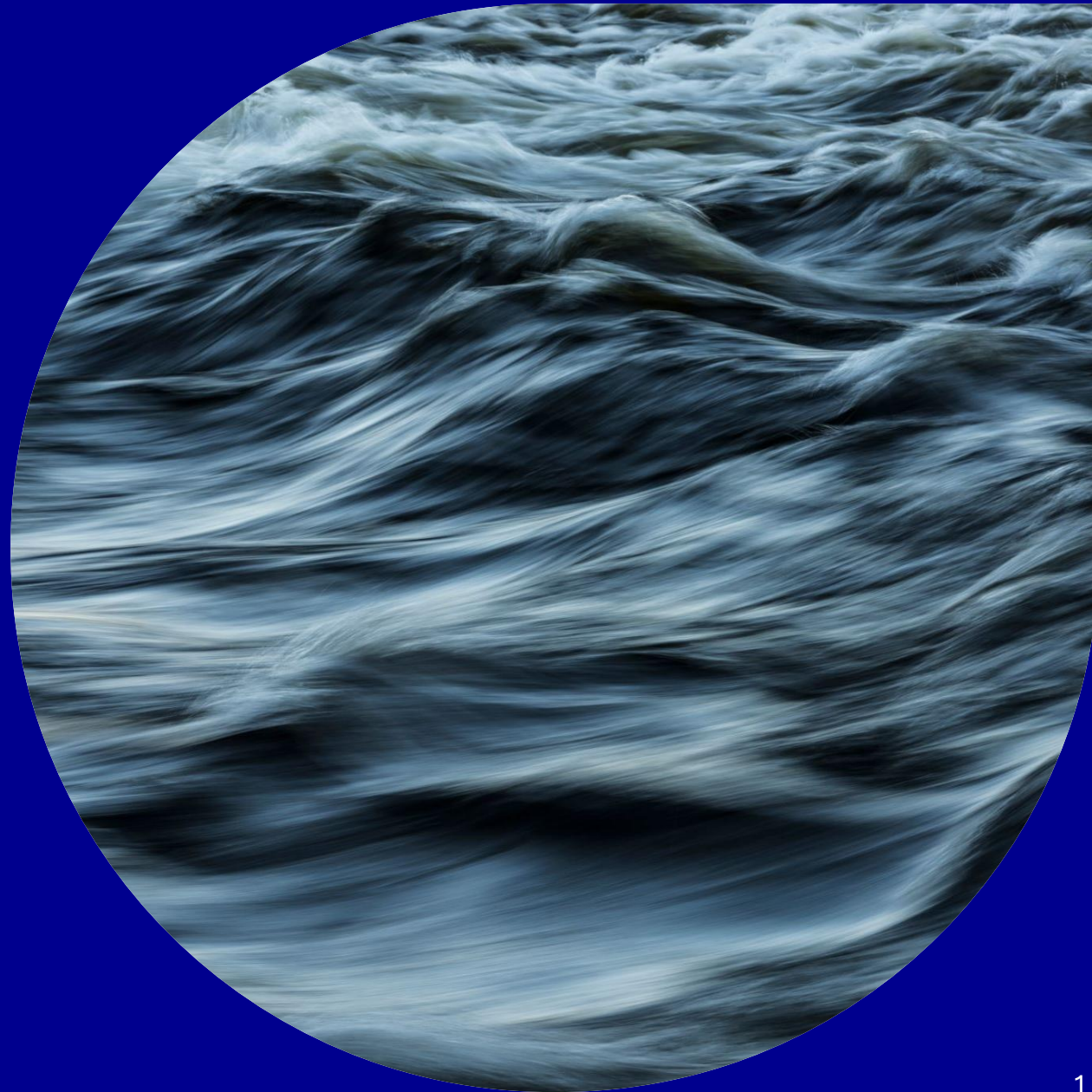

Lapin vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous

5.6.2026

Asialista

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen
2. Ajankohtaista
3. Pinta- ja pohjavesien tila-arvio
 - a. Pintavedet
 - b. Pohjavedet
4. Tilatavoitteet ja poikkeukset
5. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelu kaudelle 2028-2033
 - a. Maatalous
 - b. Metsätalous
 - c. Teollisuus ja muut luvanvaraiset toiminnot
 - d. Turvetuotanto
 - e. Kunnostus, vesirakentaminen ja säännöstely
 - f. Muita toimenpiteitä
 - g. Pohjavedet, vedenotto ja maa-aineisten otto
6. Muut asiat ja seuraava kokous
7. Kokouksen päättäminen

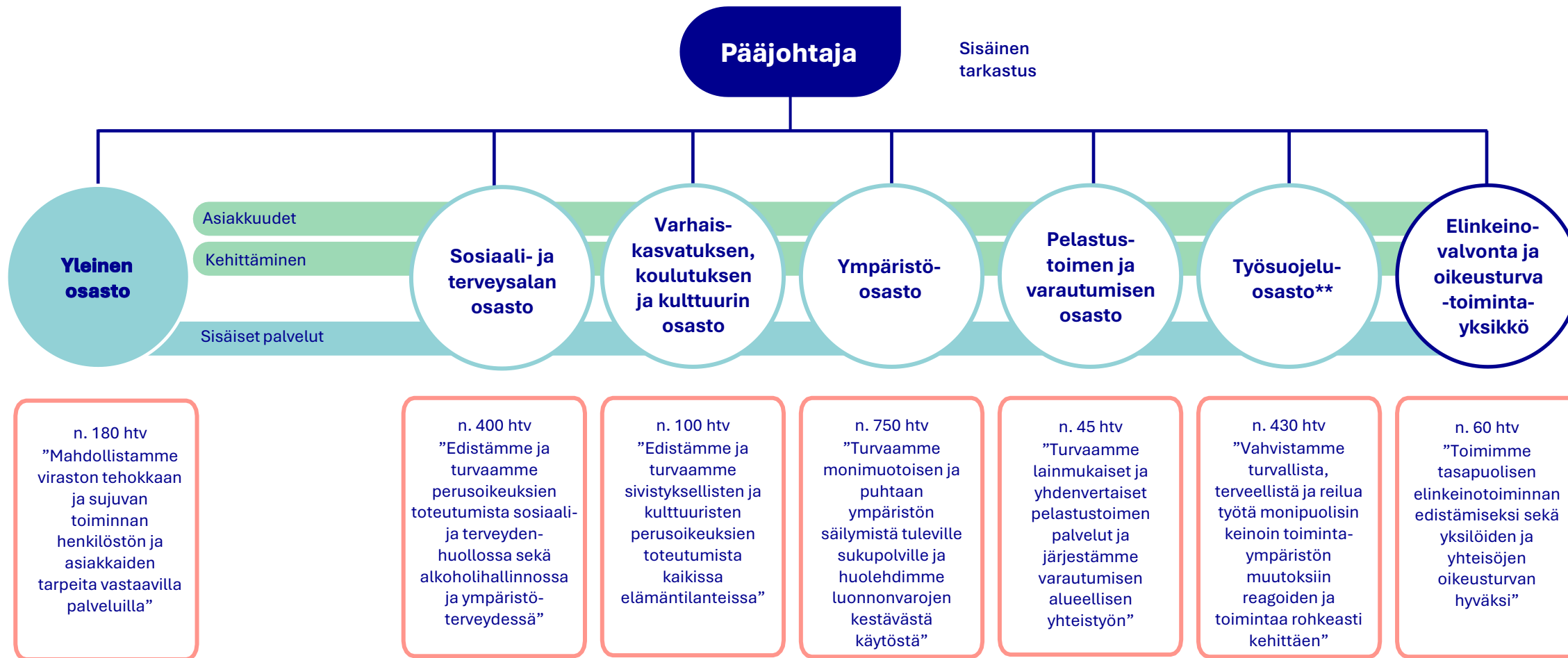
Yhteistyöryhmän ajankohtaista

- Elinvoimakeskuksen edustajat nimetty

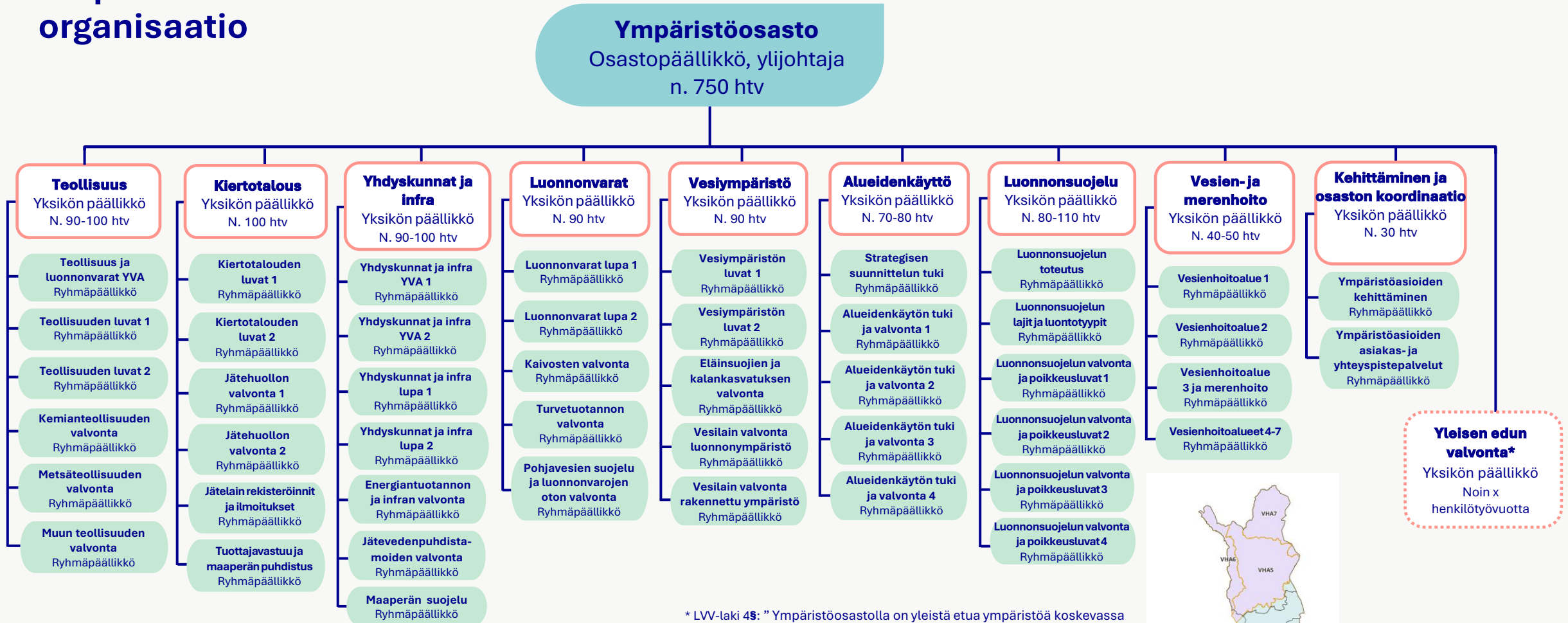
	Jäsen	Varajäsen
Lapin elinvoimakeskus, kalatalous	Heikki Laitala	Jarmo Tuukkanen
Lapin elinvoimakeskus, liikenne	Tarmo Oikarinen	
Lapin elinvoimakeskus, maatalous	Vili-Matti Kraatari	Anne Ristioja
Lapin elinvoimakeskus, vesitalous	Niina Karjalainen	Juha-Petri Kämäräinen

- Yhteistyöryhmän toimikausi jatkuu 2027 loppuun
- Näkemyksiä tulevien yhteistyöryhmien toimintatavoista, kokouskäytännöistä, roolista ym. Selvitetään ACWA LIFE –hankkeessa. Jäsenten kokemuksia toiminnasta kartoitetaan sähköisellä kyselyllä loppuvuonna.

Lupa- ja valvontaviraston organisaatio

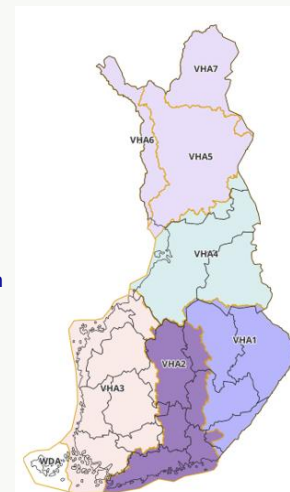

Ympäristöosaston organisaatio

Esitetyt henkilötyövuosimäärät ovat suunnittelun apuna käytettäviä alustavia arvioita.

* LVV-laki 4§: ”Ympäristöosastolla on yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksenhaussa valvova yleisen edun valvontayksikkö. Yksiköllä on yleisen edun valvontatehtävänsään itsenäinen ratkaisuvallta. Yksikön toiminta on järjestettävä siten, että sen riippumattomuus ja puolueettomuus näissä tehtävissä on turvattu eikä yksikölle saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat vaarantaa näiden tehtävien asianmukaisen hoitamisen ja riippumattomuuden.”

Yhdenmukaiset
lupa- ja valvonta-
käytännöt

Sujuvat ja
valtakunnalliset
prosessit

Asiakas-
lähtöisyys

Lupa- ja
valvontaviraston
tavoitteet

Vaikuttavuus ja
tehokkuus

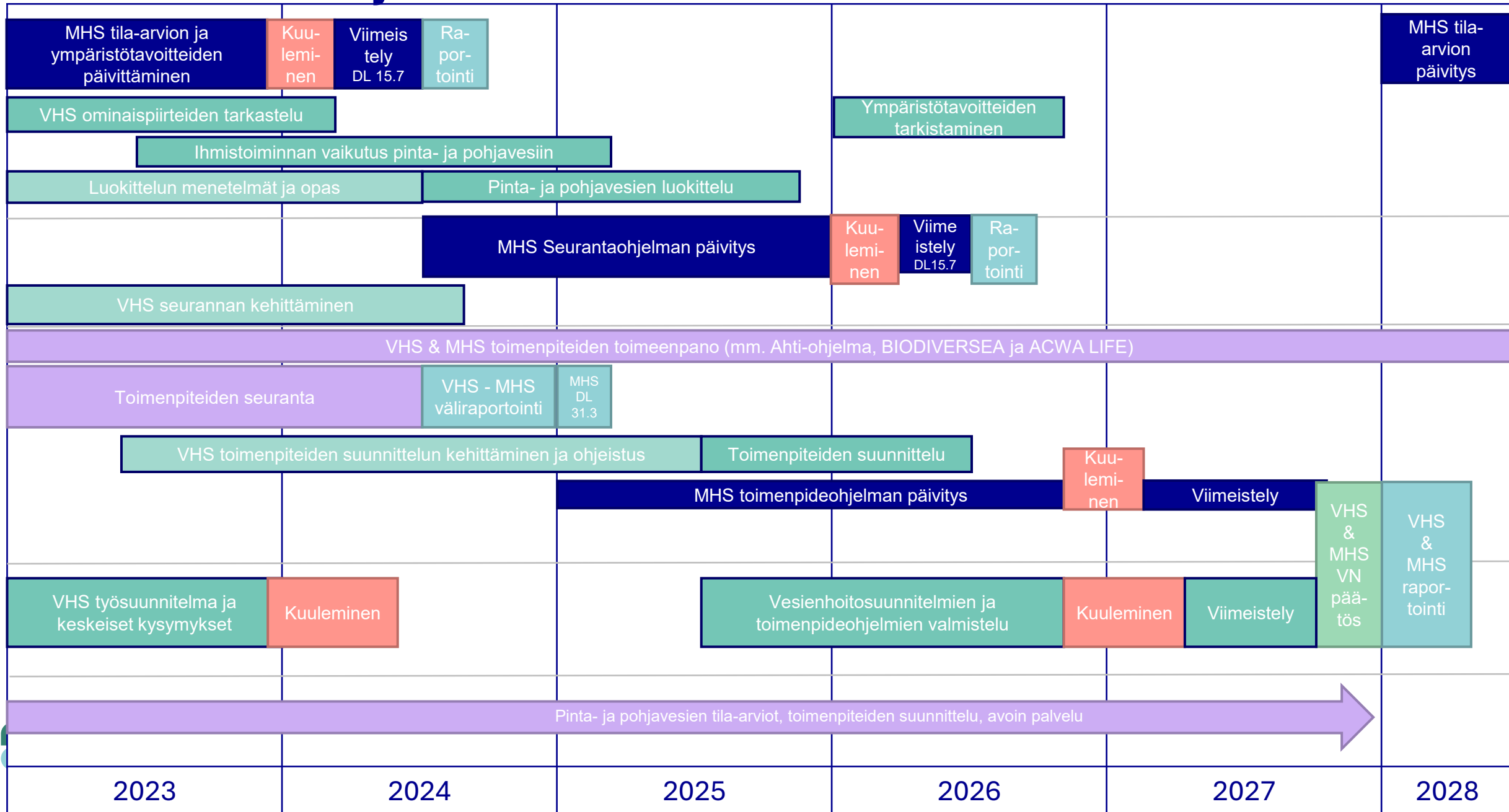
Alueellinen
vuorovaikutus

Hyvä
henkilöstö-
politiikka

- Pinta- ja pohjavesien tila-arvio valmistunut alkuvuonna 2026
 - Uusi tila-arvio julkaistaan karttamuodossa kesäkuussa 2026
 - Tarkemmat tiedot alustavasta luokittelusta julkaistaan joulukuussa 2026
 - Lainvoiman uusi luokitus saa valtioneuvoston hyväksyessä vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2027
- Kaikille vesimuodostumille on arvioitu ihmistoiminnasta johtuvat paineet, jotka vaikuttavat vesien tilaan sekä tarkemmin ne, jotka uhkaavat tavoitetilan saavuttamista ja tavoitetilassa pysymistä
 - Työ on viimeisiä tarkistuksia vaille valmis
- Kevään ja alkukesän 2026 aikana suunnitellaan kaikille merkittävälle paineille toimenpiteet, joilla pyritään saavuttamaan tavoitetila tai varmistamaan tavoitetilassa pysyminen
- Ehdotus vesienhoitosuunnitelmaksi ja siihen liittyvä toimenpide-ohjelmaluonnos valmistuu kuultavaksi joulukuussa 2026
 - 6 kk kuulemisaika, jolloin kaikilla on mahdollisuus ottaa kantaa vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman sisältöön
- Valtioneuvosto hyväksyy kuulemisen jälkeen päivitettävät vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2027

Vesien- ja merenhoidon aikataulu 2023-2028

Pinta- ja pohjavesien tila- arvio

Lapin vesienhoidon yhteistyöryhmä 5.6.2026

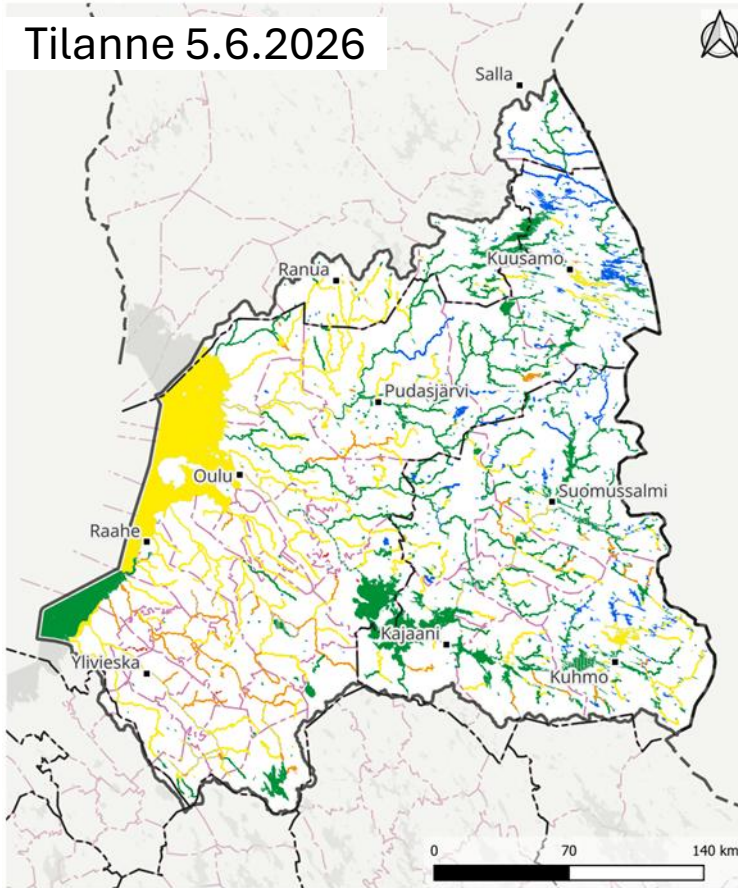

Pintavesien ekologinen tila

Oulujoen-lijoen vesienhoitoalue (VHA 4)

Tilanne 5.6.2026

VESIENHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄ
OULUJOEN-IIJOEN VESIENHOITOALUE

Ekologinen tila 2025, LUONNOS

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono

Tila suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan 2025

Tilaa kuvaavat värit kuten yllä

- Voimakkaasti muutettu
- Keinotekoinen

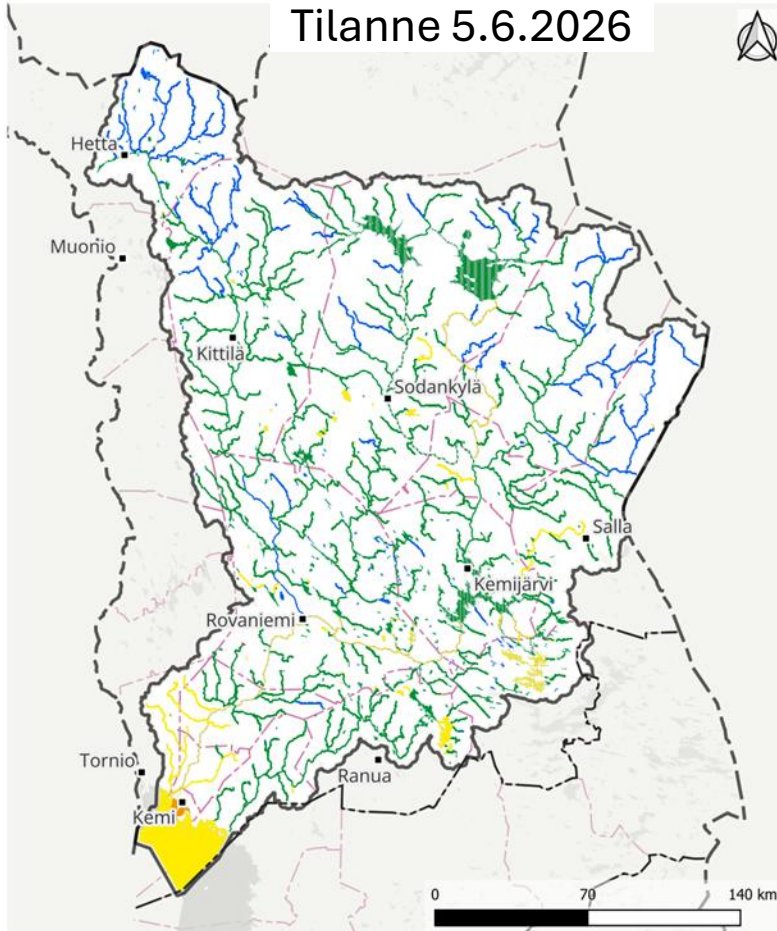
- Valtakunnan raja
- Maakunnan sisäraja
- Kuntaraja

Vesipuidedirektiivin mukaiset vesimuodostumat,
4. suunnittelukausi / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Vesienhoitoalueet / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Hallinnolliset aluejaot (vektori) 1:1 000 000 /
Lähde: Maanmittauslaitos (2026-01)
Nimistö / Lähde: Maanmittauslaitos (2026-02)

- Lapin maakunnan alueen (Ranua, Posio, Salla) 70 järveä ja 15 jokivesimuodostumaa sijaitsee VHA 4:lla.
- Alueen järvistä 21 % erinomaisessa ja 59 % hyvässä tilassa. Yhteensä 14 järveä hyvää huonommassa tilassa (20 %).
- Jokivesistä valtaosa hyvässä tilassa (67 %), yksi erinomaisessa (7 %) ja 4 jokea hyvää huonommassa tilassa (27 %).
- Pääasialliset paineet maa- ja metsätalouden hajakuormitus.

Kemijoen vesienhoitoalue (VHA 5)

Tilanne 5.6.2026

VESIENHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄ
KEMIJOEN VESIENHOITOALUE

Ekologinen tila 2025, LUONNOS

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono

Tila suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan 2025

Tilaa kuvaavat värit kuten yllä

- Voimakkaasti muutettu
- Keinotekoinen

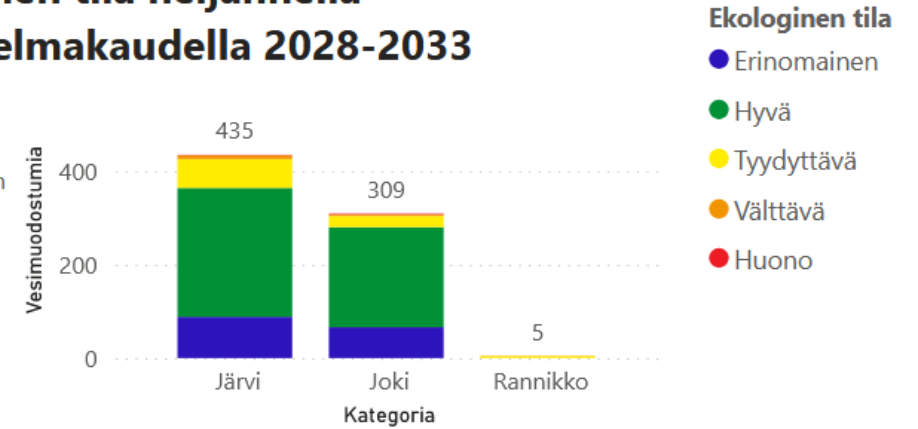
- Valtakunnan raja
- Maakunnan sisäraja
- Kuntaraja

Vesipuidedirektiivin mukaiset vesimuodostumat,
4. suunnittelukausi / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Vesienhoitoalueet / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Hallinnolliset aluejaot (vektori) 1:1 000 000 /
Lähde: Maanmittauslaitos (2026-01)
Nimistö / Lähde: Maanmittauslaitos (2026-02)

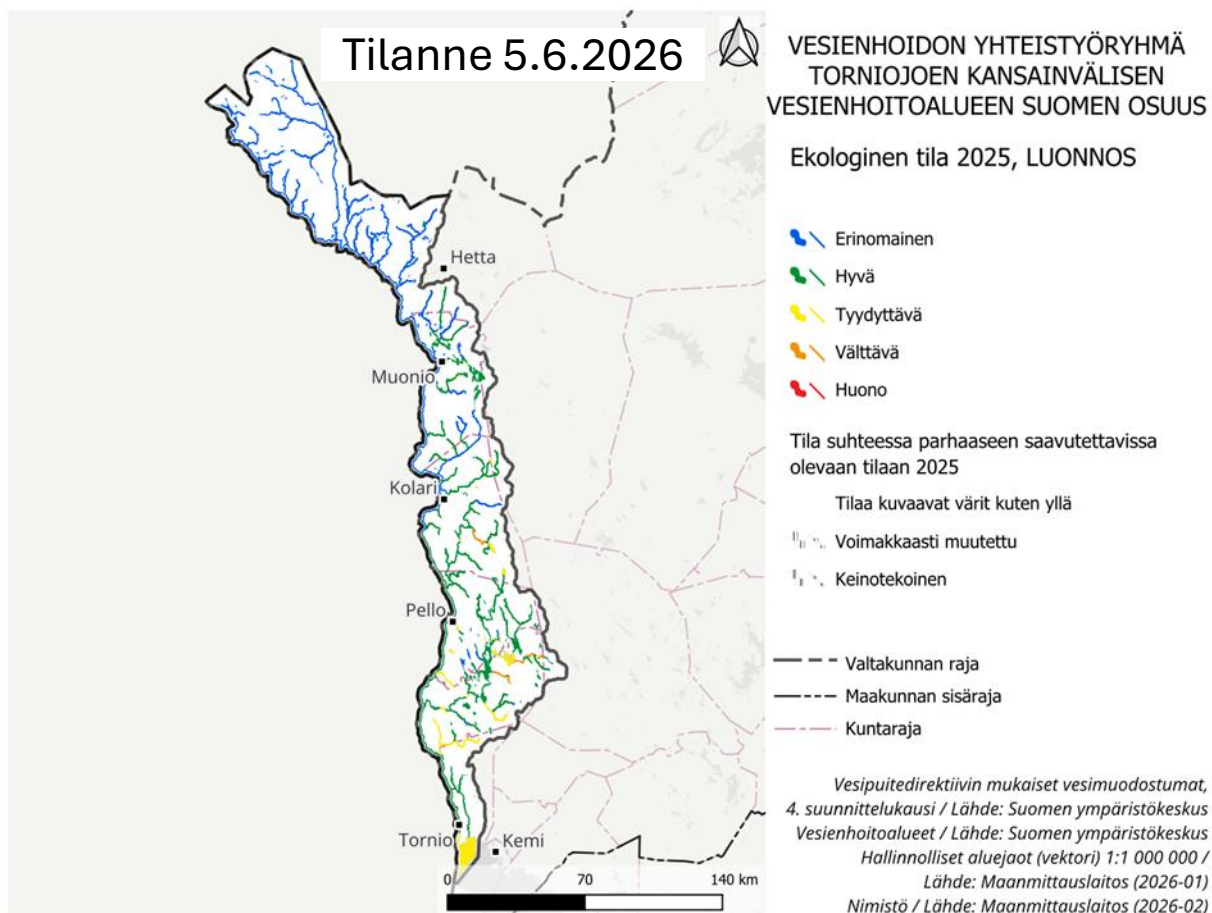
Ekologinen tila neljännellä suunnitelmakaudella 2028-2033

Luokka

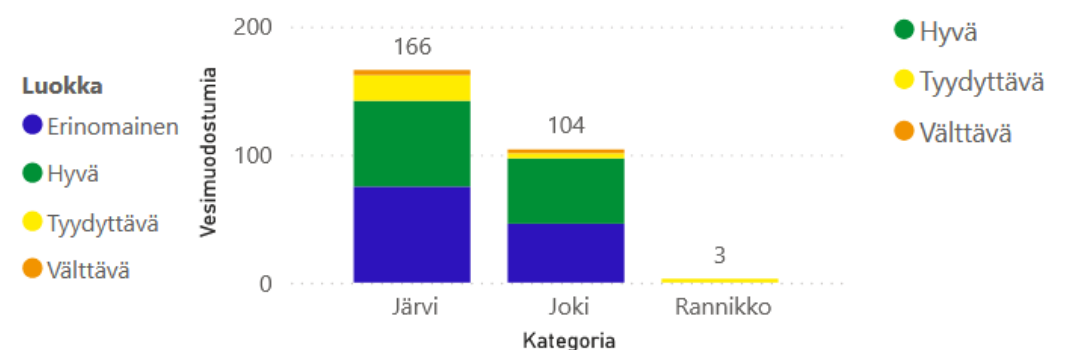
- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono

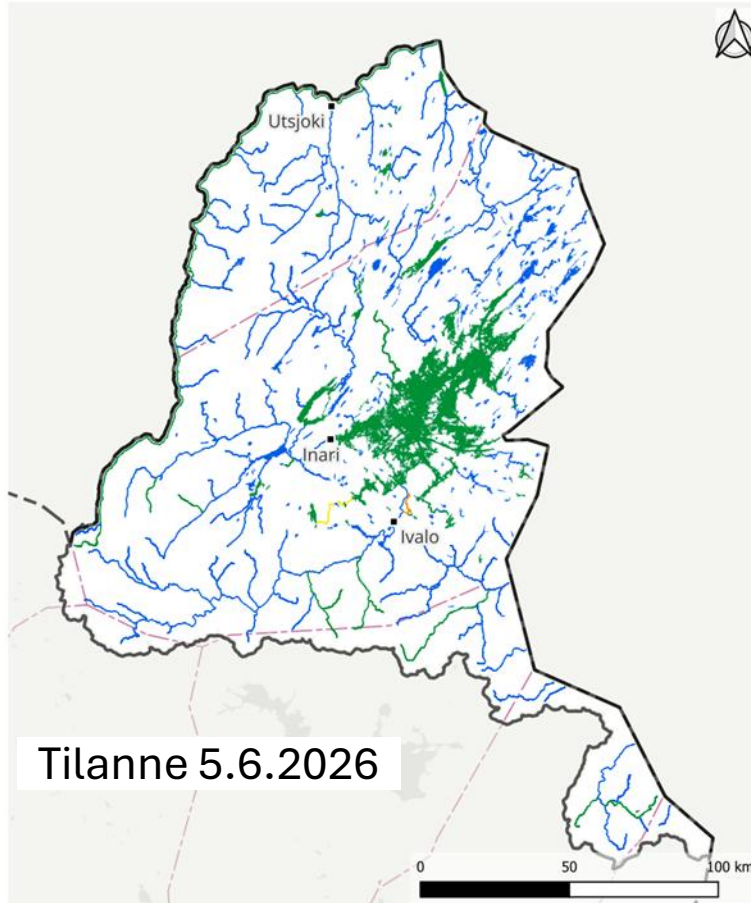
Tornionjoen vesienhoitoalue (VHA 6)

Ekologinen tila neljännellä suunnitelmakaudella 2028-2033

Tenon-Näätämöjoen-Paatsjoen vesienhoitoalue

VESIENHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄ
TENON-, NÄÄTÄMÖ- JA PAATSJOEN
KANSAINVÄLISEN
VESIENHOITOALUEEN SUOMEN OSUUS
Ekologinen tila 2025, LUONNOS

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono

Tila suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan 2025

Tilaa kuvaavat värit kuten yllä

- Voimakkaasti muutettu
- Keinotekoinen

- Valtakunnan raja
- Kuntaraja

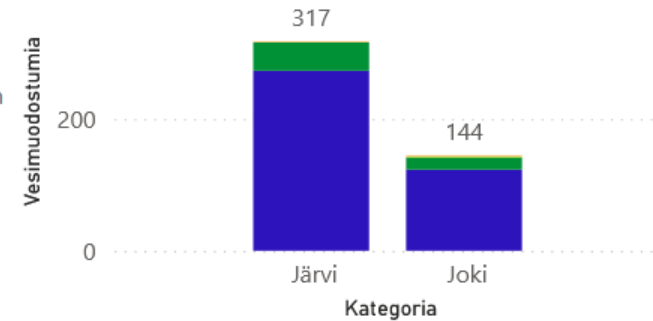
Vesipuidedirektiivin mukaiset vesimuodostumat,
4. suunnittelukausi / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Vesienhoitoalueet / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Hallinnolliset aluejaot (vektori) 1:1 000 000 /
Lähde: Maanmittauslaitos (2026-01)
Nimistö / Lähde: Maanmittauslaitos (2026-02)

Ekologinen tila neljännellä suunnitelmakaudella 2028-2033

Luokka

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä

Vesimuodostumia

Ekologinen tila

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä

Ekologisen tilan muutos

Tilanne 5.6.2026

VESIENHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄ
LAPPI

Ekologinen tila 2025, LUONNOS
Tilamuutoksen syy

- Tila parantunut
- Tilaluokka parantunut johtuen menetelmällisistä muutoksista, uudesta seuranta-aineistosta tai vesimuodostuman tyyppin muutoksesta
- Tilaluokka ei ole muuttunut
- Tila huonontunut
- Tilaluokka huonontunut johtuen menetelmällisistä muutoksista, uudesta seuranta-aineistosta tai vesimuodostuman tyyppin muutoksesta
- Uusi arvio
- Ei tietoa

- maakuntaraja
- valtakunnan raja
- vesienhoitoalueen raja

Vesipuidedirektiivin mukaiset vesimuodostumat,
4. suunnittelukausi / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Vesienhoitoalueet / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Hallinnolliset aluejaot (vektori) 1:1 000 000 /
Lähde: Maanmittauslaitos (2026-01)
Nimistö / Lähde: Maanmittauslaitos (2026-02)

Tila muuttunut johtuen menetelmällisistä muutoksista, uudesta seuranta-aineistosta tai vesimuodostuman tyyppin muutoksesta.

	Järvi	Joki	Rannikko	Yhteensä
Huonontunut 1 luokan	139	42	1	181
Huonontunut 2 luokkaa	3	2		5
Huonontunut 3 luokkaa	2			2
Parantunut 1 luokan	47	11		58

Tila muuttunut

	Järvi	Joki	Rannikko	Yhteensä
Huonontunut 1 luokan	16	4		20
Huonontunut 2 luokkaa	1			1
Parantunut 1 luokan	4	5		9

Pintavesien toimenpidetarpeet

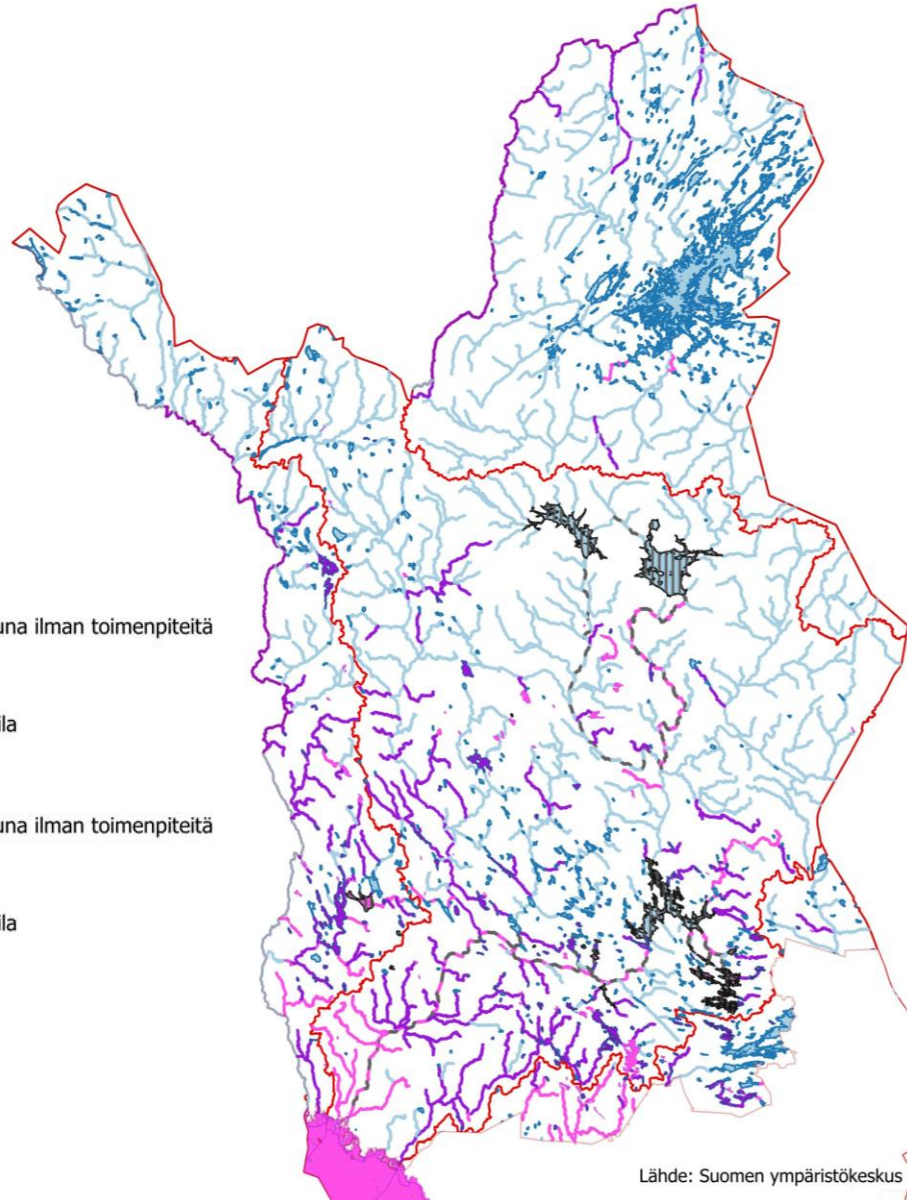
Tilanne 5.6.2026

Joet

- Hyvä tai erinomainen ekologinen tila
- Hyvä tai erinomainen ekologinen tila uhattuna ilman toimenpiteitä
- Hyvää huonompi ekologinen tila
- KeVoMu hyvä saavutettavissa oleva tila
- KeVoMu tyydyttävä saavutettavissa oleva tila

Järvet ja rannikko

- Hyvä tai erinomainen ekologinen tila
- Hyvä tai erinomainen ekologinen tila uhattuna ilman toimenpiteitä
- Hyvää huonompi ekologinen tila
- KeVoMu hyvä saavutettavissa oleva tila
- KeVoMu tyydyttävä saavutettavissa oleva tila

Lähde: Suomen ympäristökeskus

- Toimenpiteitä edellyttävät kaikki hyvää huonommassa ekologisessa tilassa olevat luonnontilaiset (ei KeVoMu) vesistöt:
 - Jokia 42 kpl, järviä 110 kpl, kaikki rannikkovedet (8 vesimuodostumaa)
- Toimenpiteitä edellyttävät myös KeVoMu-vedet, joiden tila alle hyvän saavutettavissa olevan tilan (tarkastelu kesken)
- Lisäksi toimenpiteitä edellyttävät hyvässä tai erinomaisessa ekologisessa tilassa olevat vesistöt, joiden tila on uhattuna ilman toimenpiteitä (riskivedet):
 - Jokia 136 kpl, järviä 158 kpl

Pintavesien kemiallinen tila

Lapissa ja koko Suomessa ylittyy kaikiällä PBDE:n raja-arvo (polybromattu difenyylieetteri)

- raja-arvo on hyvin pieni, biota EQS 0,0085 µg/kg
- ryhmä orgaanisia bromiyhdisteitä, joita on käytetty laajalti palonestoaineina elektroniikassa, muoveissa, rakennusmateriaaleissa ja tekstiileissä

Lisäksi Lapissa on seuraavia vesimuodostumia, joissa kemiallinen tila on hyvää huonompi muuten kuin PBDE:stä johtuen

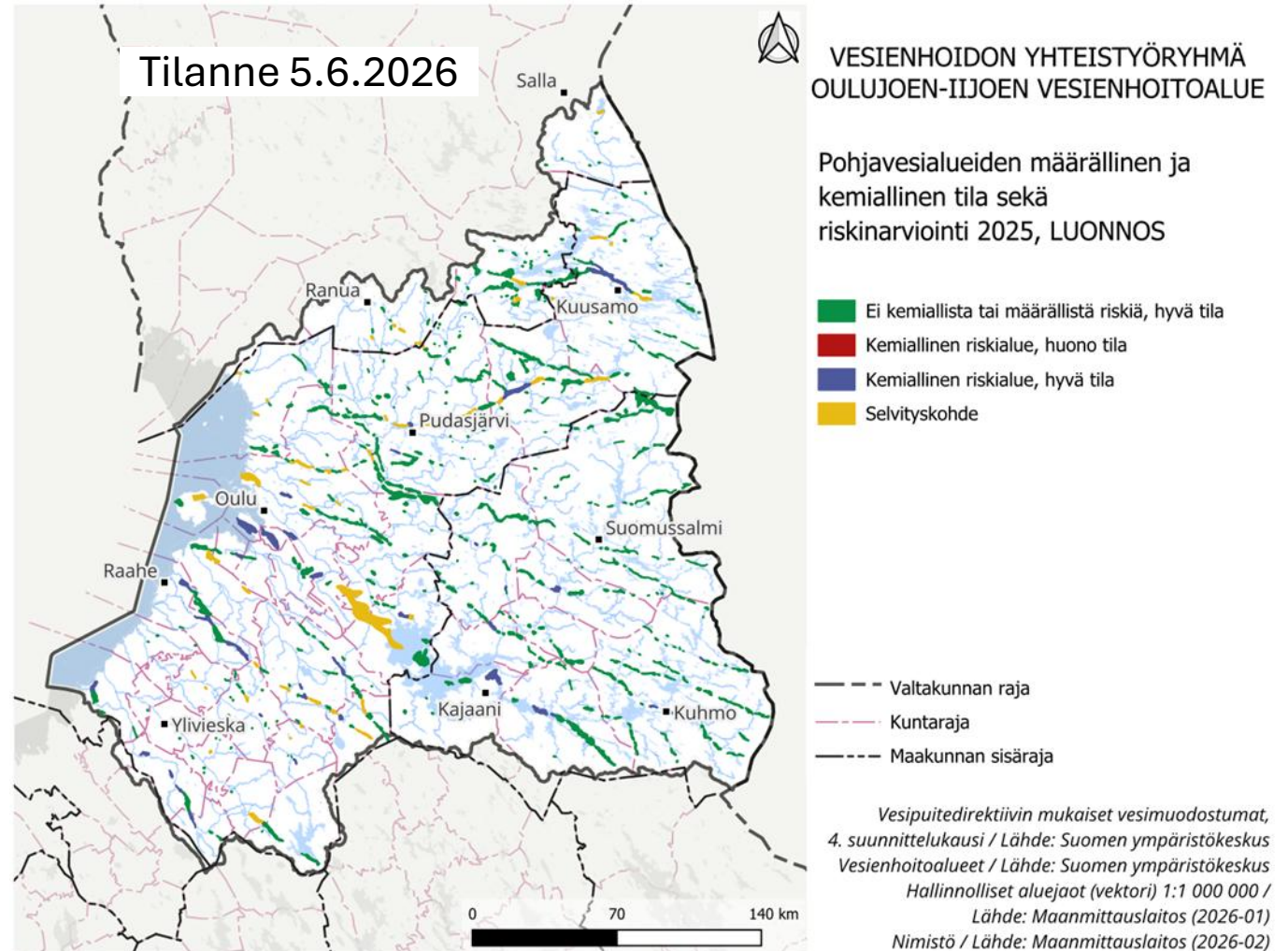
Vesimuodostuma	Tyyppi	Ylitys
Simo sisä	Rannikko	elohopea
Ajos sisä	Rannikko	elohopea
Kemi-Simo ulko	Rannikko	elohopea
Röyttä sisä	Rannikko	elohopea
Tornio sisä	Rannikko	elohopea
Kemi sisä	Rannikko	elohopea
Maksniemi sisä	Rannikko	elohopea
Tornio ulko	Rannikko	elohopea
Sierijärvi	Järvi (VHA 5)	elohopea
Kitinen	Joki (VHA 5)	elohopea
Mataraoja	Joki (VHA5)	Nikkeli
Merijärvi	Järvi (VHA 6)	elohopea
Aalisjärvi	Järvi (VHA 6)	elohopea
Marrasjärvi	Järvi (VHA 5)	elohopea

Pohjavesien tila ja riskinarvio

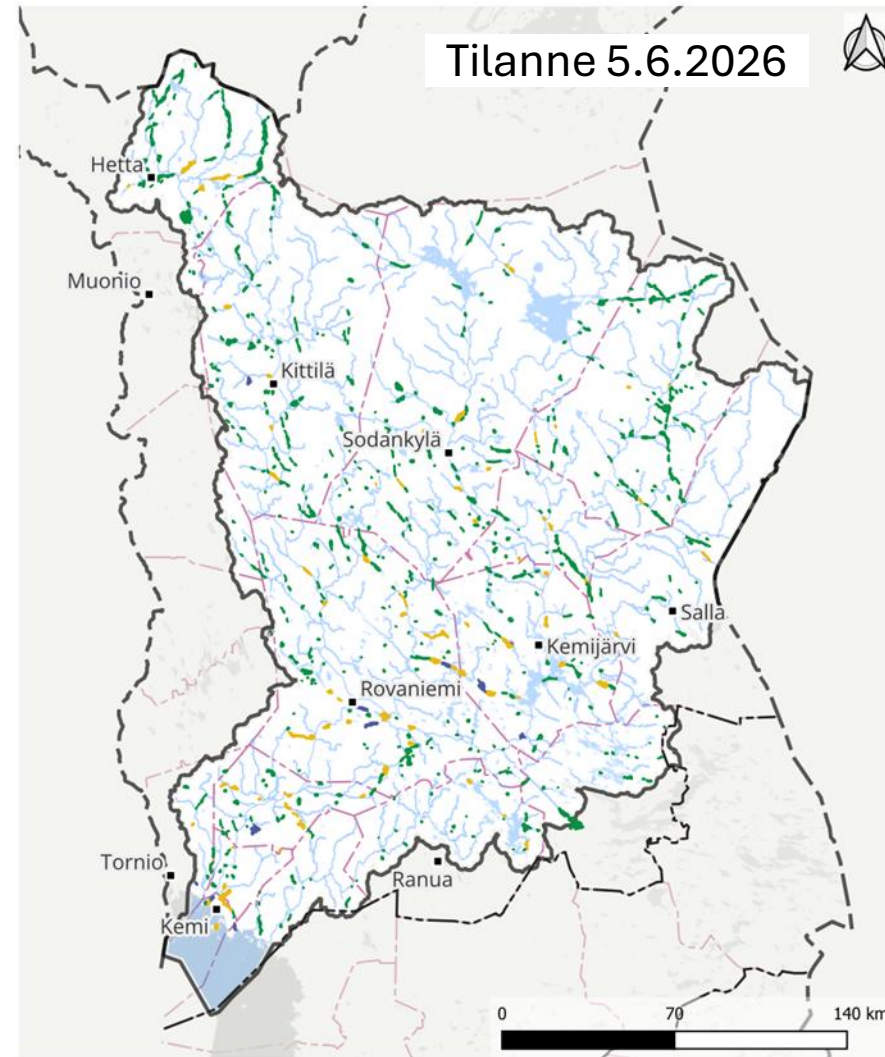
Riskinarviointi ja tila-arvio VHA4 (Lapin osalta)

- Ranuan, Posion ja Sallan eteläosat kuuluvat vesienhoitoalueeseen 4
- Selvityskohteita määrällisen tilan osalta 1 kpl
- Selvityskohteita kemiallisen tilan osalta 9 kpl
- Riskialueita ei ole
- Kaikkien pohjavesialueiden kemiallinen ja määrällinen tila on arvioitu hyväksi.

Riskinarviointi ja tila-arvio VHA5

- Selvityskohteita määrällisen tilan osalta 7 kpl
- Selvityskohteita kemiallisen tilan osalta 79 kpl
- Riskialueita (kemiallinen tila) 11 kpl
- Määrällisen tilan riskialueita ei ole
- Kaikkien pohjavesialueiden kemiallinen ja määrällinen tila on arvioitu hyväksi, sillä riskit ovat luonteeltaan pistemäisiä.

VESIENHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄ
KEMIJOEN VESIENHOITOALUE

Pohjavesialueiden määrällinen ja
kemiallinen tila sekä
riskinarviointi 2025, LUONNOS

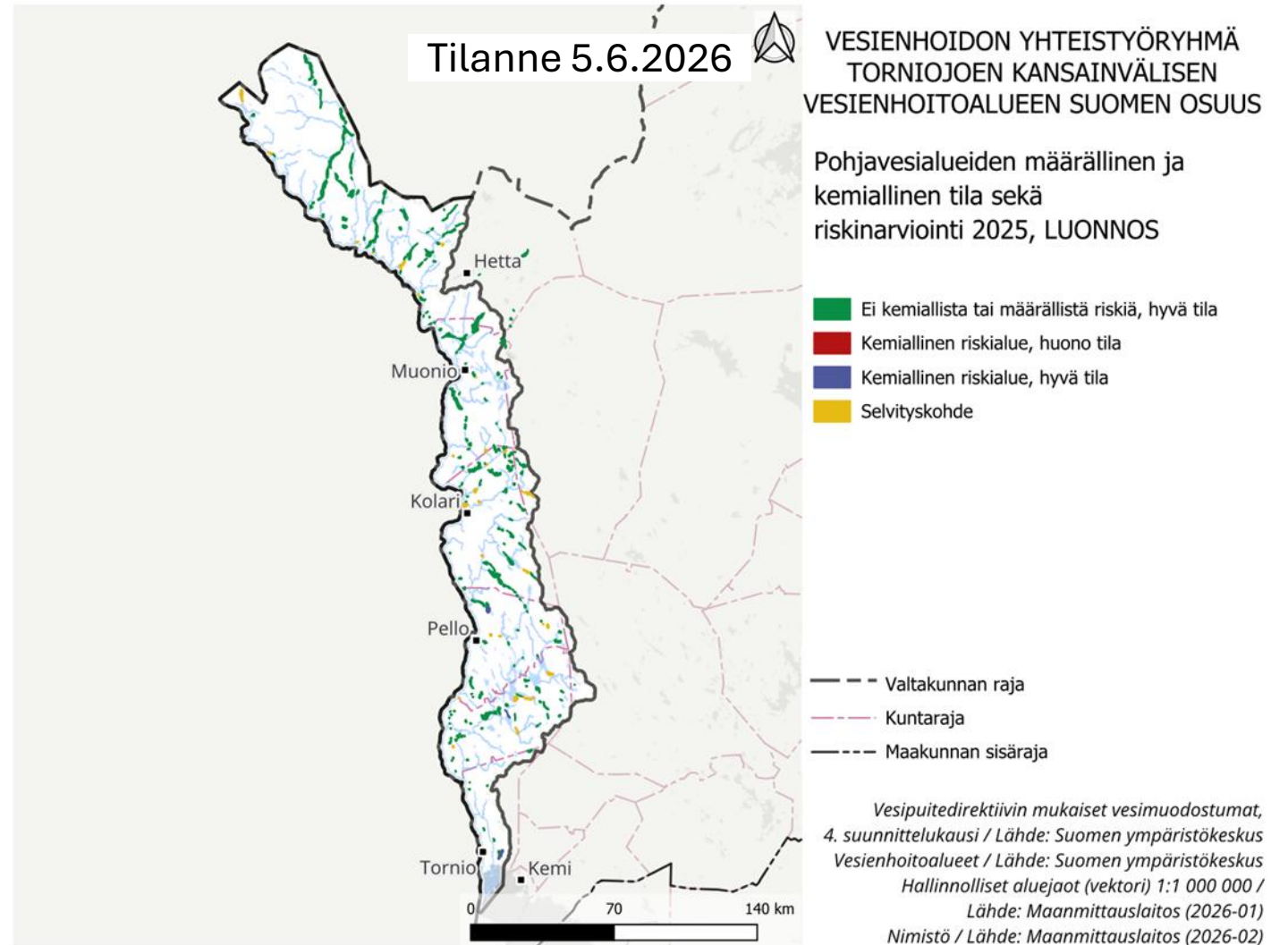
- Ei kemiallista tai määrällistä riskiä, hyvä tila
- Kemiallinen riskialue, huono tila
- Kemiallinen riskialue, hyvä tila
- Selvityskohde

- Valtakunnan raja
- Kuntaraja
- Maakunnan sisäraja

Vesipuitedirektiivin mukaiset vesimuodostumat,
4. suunnittelukausi / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Vesienhoitoalueet / Lähde: Suomen ympäristökeskus
Hallinnolliset aluejaot (vektori) 1:1 000 000 /
Lähde: Maanmittauslaitos (2026-01)
Nimistö / Lähde: Maanmittauslaitos (2026-02)

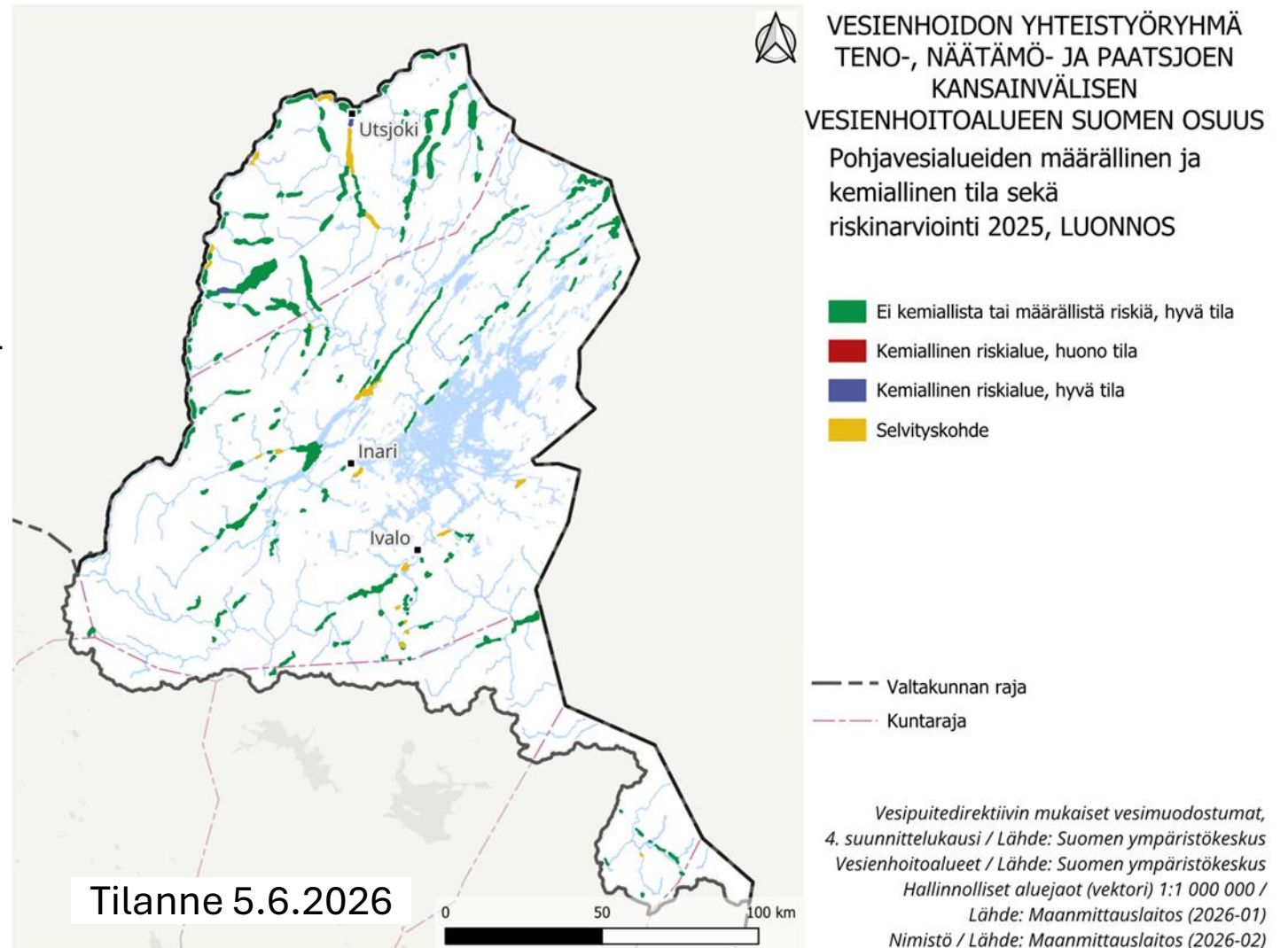
Riskinarviointi ja tila-arvio VHA6

- Selvityskohteita määrällisen tilan osalta 5 kpl
- Selvityskohteita kemiallisen tilan osalta 29 kpl
- Riskialueita (kemiallinen tila) 4 kpl
- Määrällisen tilan riskialueita ei ole
- Kaikkien pohjavesialueiden kemiallinen ja määrällinen tila on arvioitu hyväksi, sillä riskit ovat luonteeltaan pistemäisiä.

Riskinarviointi ja tila-arvio VHA7

- Selvityskohteita määrällisen tilan osalta 2 kpl
- Selvityskohteita kemiallisen tilan osalta 22 kpl
- Riskialueita (kemiallinen tila) 2 kpl
- Määrällisen tilan riskialueita ei ole
- Kaikkien pohjavesialueiden kemiallinen ja määrällinen tila on arvioitu hyväksi, sillä riskit ovat luonteeltaan pistemäisiä.

Tilatavoitteet ja poikkeukset

Lapin vesienhoidon yhteistyöryhmä 5.6.2026

Poikkeusten asettaminen

Mikäli tilatavoitetta ei ole saavutettu 2027 mennessä, tulee vesimuodostumalle asettaa poikkeava tavoite, jos lainsäädännön edellytykset täyttyvät. Vaihtoehdot 4. suunnittelukaudella:

1. Määräajan pidentäminen luonnonolojen takia (VMLJ 25 §)

- Riittävät toimenpiteet toteutettu tai käynnissä

2. Alennetut tilatavoitteet (VMLJ 24 §)

- Tavoitteen saavuttaminen mahdotonta tai suhteettoman kallista.
- Edellytyksenä myös VML 24 § vaatimukset (1-4)!

3. Lainsäädännön edellytykset eivät täyty -> Ei poikkeusta

- Poikkeukset asetetaan vesimuodostumille laatutekijäkohtaisesti ja tarkistetaan 6 vuoden välein.
- Poikkeusten arviointi käynnistymässä Lupa- ja valvontavirastossa. Alustavia tuloksia esitellään syksyn kokouksessa.
- Poikkeamien käytöstä yhteenveto vesienhoitosuunnitelmassa.
- **Hankekohteiset poikkeukset** (VMLJ 20 c §) käsitellään lupakäsittelyn yhteydessä ja kirjataan vesienhoitosuunnitelmiin.

Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelu kaudelle 2028–2033

Lapin vesienhoidon yhteistyöryhmä 5.6.2026

Lakisääteisiä

Jos perustoimenpiteet eivät riitä

Osa täydentäviä toimenpiteitä

Vaihtelee toimenpiteen mukaan

Maatalous

Muutokset toimenpiteissä verrattuna edelliseen suunnittelukauteen

- Poistuvat toimenpiteet:
 - Ehdollisuuden vaatimusten tuottamaton ala
 - Luonnonhoitopeltonurmet ja monimuotoisuuskasvit
 - Luonnonmukaisesti viljelty pelto
 - Peltoviljelyn pohjavesien suojelutoimenpiteet
 - Pohjavedet mukana maatalouden toimenpiteissä (esim. suojavyöhykkeet)
- Ohjauskeinoiksi siirtyvät toimenpiteet:
 - Maatalouden tilakohtainen neuvonta
- Uudet toimenpiteet kaudelle 2028-2033:
 - Kasvihuonetuotannon jäteveden (ylikasteluveden) kierrättäminen
 - Peltujen vesitalouden hallinnan investoinnit
 - Maanparannus- ja saneerauskasvit

Maatalouden toimenpiteiden suunnittelun periaatteita

- Kaudelle 2028-2033 esitettävät toimenpiteet on kytketty nykyisen (2022-2027) CAP-ohjelman toimenpiteisiin
- Perustoimenpiteitä ei mitoiteta alueellisesti, koska ne ovat kaikkia toimijoita sitovaa lainsäädäntöä (kuvataan vesienhoitosuunnitelmissa valtakunnallisesti tai vesienhoitoaluetasolla)
- Maatalouden vesien- ja merenhoidon perustoimenpiteet:
 - Valtionneuvoston asetus (1250/2014) eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta
 - Eläinsuojien ympäristölupien ja ilmoituspäätösten mukaiset toimenpiteet
 - Kasvinsuojelulainelainsäädännön mukaiset toimenpiteet
 - Valtioneuvoston asetus (64/2023) fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä
- Osalle toimenpiteistä käytettävissä suunnittelun tueksi valtakunnallista maatalouden vesiensuojelutoimenpiteiden kohdentamisaineistoa (VESSU-hanke): [Maa- ja metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteiden kohdennusaineisto](#)

Yhteistyö toimenpiteiden suunnittelussa:

- Elinvoimakeskukset (maatalous, vesienhoidon edistäminen)
- Luonnonvarakeskus
- Suomen ympäristökeskus

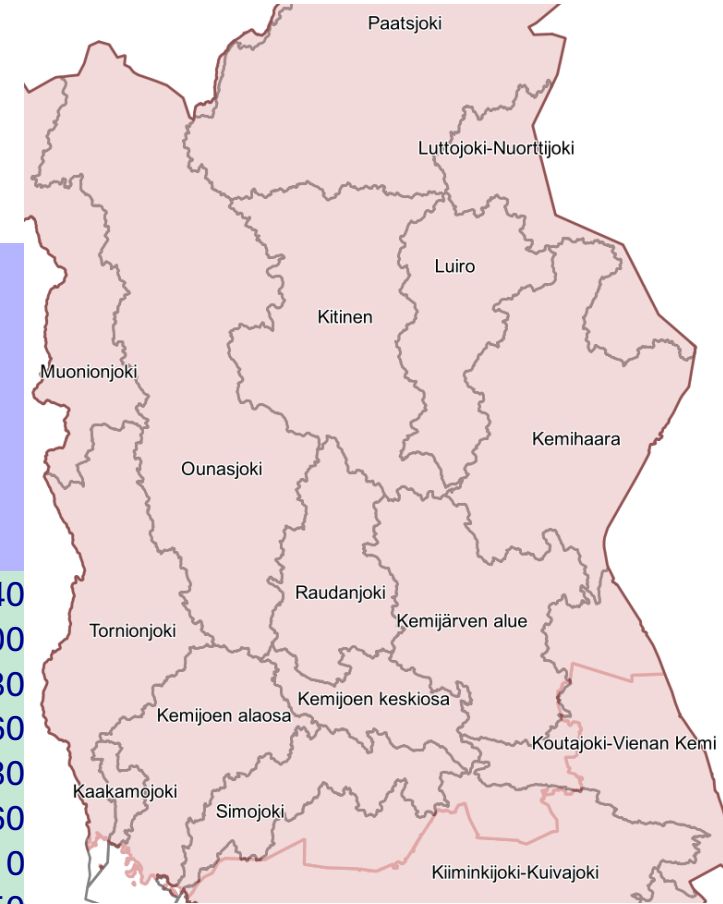
Täydentävät toimenpiteet	Suunnitteluperiaate (lähdeaineisto)
Kerääjäkasvit (ha/vuosi)	Tavoitteena 20 % peltopinta-alasta (peltolohkorekisteri, v. 2024)
Maanparannus- ja saneerauskasvit (ha/vuosi)	Tavoitteena 7 % peltopinta-alasta, puutarhatuotantoalueilla 10 % peltopinta-alasta (peltolohkorekisteri, v. 2024)
Talviaikainen kasvipeite (ha/vuosi)	Tavoitteena valtakunnallisen kohdentamisaineiston (VESSU-hanke) suosituksen mukainen talviaikaisen kasvipeitteisyyden ala . Määrästä on vähennetty suojavyöhykeala. Vesienhoidon tavoitteena aito kasvipeitteisyys pl. kasvijäte ja sänki.
Turvepeltojen nurmet (ha/vuosi)	Tavoitteena 90% paksuturpeisesta peltopinta-alasta, josta on vähennetty suojavyöhykeelle suunniteltu pelto-ala. Mikäli peltopinta-ala ei riitä, on toimenpiteen osuus 30 % paksupohjaisesta pelto-alasta. (peltolohkoaineisto 2024, paksuturpeiset alueet GTK:n aineisto)
Maanparannusaineet (ha/kausi)	Kipsin osalta tavoitteena valtakunnallisesti potentiaalinen kipsinlevitysala (KIPSI-hanke). Rakennekalkkia ja kuituja esitetään suhteessa suunnittelualueiden eroosioherkkien ja vesistöjen läheisyydessä olevien peltojen määrään.
Peltojen vesitalouden hallinnan investoinnit (ha/kausi)	Tavoitteena 25 % (savipelloilla 35 %) valtakunnallisen kohdentamisaineiston (VESSU-hanke) suosittelemasta peltopinta-alasta, jolla säätösalaohjitus mahdollinen. Koskee peltojen salaohjituksen sekä säätösalaohjituksen perustamista, peruskorjausta tai uudistamista.
Säätösalaohjitus- ja kastelu jo käytössä olevilla turvepelloilla (ha/kausi)	Tavoitteena 30 % valtakunnallisen kohdentamisaineiston (VESSU-hanke) suosittelemasta turvemaiden peltopinta-alasta, jolla säätösalaohjitus suositeltavaa.

Täydentävät toimenpiteet	Suunnitteluperiaate (lähdeaineisto)
Suojavyöhykkeet (ha/vuosi)	Tavoitteena valtakunnallisen kohdentamisaineiston (VESSU-hanke) suosituksen mukaisesta suojavyöhykkeiden määrästä 10 %. Toimenpide sisältää myös pohjavesialueella olevat pelto-alueet.
Luonnonmukainen peruskuivatus (hankkeiden lkm/kausi)	Toimenpiteen mitoituksessa käytetään edellisen kauden toimenpidemääriä ja oletetaan määrän pysyvän saman suuruisena (alueelliset tiedot). Tavoitteena, että kaikki hankkeet toteutetaan luonnonmukaisia peruskuivatusmenetelmiä käyttäen.
Vesiensuojelukosteikot (ha/kausi)	Tavoitteena laskennallisen tarpeen ja edellisen kauden toteuman erotus. Tarve on laskettu arvioimalla, että tarvitaan 1-2 kosteikkoa lisää jokaiselle vesimuodostumalle, jossa maatalous on merkittävä paine. Mikäli tavoite on ylitetty esitetään alueelle uusi kosteikoita x kappale määrä (arviointi kesken). Kosteikon koko 2-4 ha. (Alueelliset tiedot, EVK)
Lannan prosessointi, tilakohtainen + keskitetty (kpl: laitos/laitteisto ja tn: käsiteltävä lantamäärä)	Toimenpiteiden suunnitteluun liittyvä prosessoitavat lantamäärät kootaan useasta tietolähteestä (LUKE aineistot Biokierto ja biokaasu ry, Pohjois-Savon Liitto). Eriytettynä investoinnit ja käyttökustannus.
Kiertotalouden edistäminen (ha/kausi)	Tavoitteena 80 % peltopinta-alasta (peltolohkorekisteri v. 2024), josta vähennetty suojavyöhykeala ja turvepeltojen nurmet (Kohdennusaineisto VESSU-hanke, alueelliset tiedot)
Kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen (ha/vuosi)	Tavoite määritetty kauden 2022-2027 toimenpiteen tavoitemäärästä, josta poistettu silloin toimenpiteessä mukana luomupeltopinta-ala 21 % ja korotettu 10 % tavoitemäärällä.
Kasvihuonetuotannon jäteveden (ylikasteluveden) kierrättäminen (m ² kasvihuoneala)	Toimenpiteen mitoituksessa käytetään kasvihuonealaa (v. 2024) jossa toimenpidettä on suunniteltu osalle vesimuodostumille, joissa maatalous on esitetty paineeksi. Koskee kasvihuonelaitoksia, joilla on ympärivuotinen viljely (lämmitettävät > 7 kk) ja johtaa ylikasteluvedet käsittelemättöminä ojaan tai vesistöön. (LUKEN tilastotieto)

Mitoitus Lapissa

- Kiertotalouden edistäminen

Suunnittelualueen nimi	Lannan ympäristöystävälliset menetelmät (ha/vuosi)	Toteuma - Lannan ympäristöystävälliset menetelmät (ha/vuosi)	Ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrättäminen (ha/vuosi)	Yhteismäärä lietteen sijoitus ja orgaaninen aines	KOTOMA Aineisto lietalannan levittäminen	Kausi 2028-2033 (ha/kausi) Pyörästetty luku
Kaakamojoki	580	879		879	887	940
Kemihaara		199		199	784	700
Kemijoen alaosa	465	2 172		2 172	3485	4180
Kemijoen keskiosa	100	137		137	955	1160
Kemijärven alue	180	352		352	937	2030
Kitinen	65	149		149	1201	1060
Luiro					109	0
Ounasjoki	80	97		97	1656	1650
Raudanjoki	30	80		80	415	400
Simojoki	420	223		223	2464	1430
Könkämäeno					404	0
Muonionjoki	340	108		108	3599	0
Tornionjoki	2100	3 440		3 440	201	5520
Luttojoki-Nuorttijoki					61	0
Näätämöjoki						0
Paatsjoki						0
Tenojoki						0

Mitoitus Lapissa

- Suojavyöhykkeet

Suunnittelualueen nimi	Kausi 2022-2027 (ha/v)	Toteuma 2024 (ha/v)	Kohdentamisainestointo (ha/v)	Peltoala (ha)	Suojavyöhykkeet (ha/v)
Kaakamojoki	123	30	700	2 613	70
Kemihaara		11	468	1 626	50
Kemijoen alaosa	132	117	2 572	8 420	260
Kemijoen keskiosa	12	18	551	1 760	60
Kemijärven alue	36	17	811	3 228	80
Kitinen	1	20	575	2 120	60
Ounasjoki	5	60	1 220	3 217	120
Raudanjoki	8	16	129	735	10
Simojoki	6	35	1 329	3 802	130
Tornionjoki	272	35	4 074	10 262	410

- Kosteikot

Suunnittelualueen nimi	Maatalous merkittävä yksin (vemu lkm)	Maatalous merkittävä yhd. (vemu lkm)	Tarve ha /kausi	Uudet vesiensuojelukosteikot 2028-2033 (ha/v)	Aiempien kosteikkojen hoito 2028-2033 ha/vuosi
Kaakamojoki	2	2	18	18	0
Kemihaara		2	6	6	0
Kemijoen alaosa	1	10	36	36	0
Kemijoen keskiosa		3	9	9	0
Kemijärven alue	2	19	69	69	0
Kitinen		6	18	18	0
Ounasjoki		2	6	6	0
Raudanjoki		1	3	3	0
Simojoki	6	12	72	72	0
Tornionjoki	4	13	63	63	0

Ohjauskeinot (LUONNOS)

Valtakunnallisia/vesienhoitoalueen laajuisia. Opas tältä osin vielä viimeisteltävänä (sidosryhmätilaisuudet toukokuussa)

Lainsäädännölliset, institutionaaliset ja rahoitukselliset ohjauskeinot

1. Tehostetaan lannan ja prosessoidun lannan käyttöä (uusi ohjauskeino)
2. Rahoitetaan vesiensuojelurakenteiden toteuttamista tilusjärjestelyn yhteydessä ja osana tilusjärjestelyä (myös tiedollinen ohjauskeino)
3. Suunnataan CAPin hanketukia vesiensuojelutoimenpiteiden edistämiseen (myös tiedollinen ohjauskeino)
4. Edistetään uusia vesiensuojelukeinojen rahoitusmahdollisuuksia sekä menetelmien pitkäisvaikutusten tutkimusta (myös tutkimus ja kehittäminen)
5. Otetaan maatalouden kohdentamisaineistot käyttöön uudella maatalouden (CAP) ohjelmakaudella 2028-2034 kohdentamisen tueksi (uusi ohjauskeino)
6. Edistetään toimenpiteitä ravinteiden kierrätyksen tehostamiseksi (uusi ohjauskeino) Kehitetään ravinteiden kierrätyksen raportointia (uusi ohjauskeino)
7. Kasvihuonetuotannon ympäristölupavelvollisuuden ohjeistuksen laatiminen suurille laitoksille (uusi ohjauskeino)
8. Uuden tukimuodon kehittäminen kasvihuonetuotannon jäteveden (ylikasteluveden) käsittelyn ja kierrättämisen investointeihin vanhoissa laitoksissa (uusi ohjauskeino)
9. Tehostetaan maatalousmuovien kierrätystä valvonnan ja neuvonnan keinoin (uusi ohjauskeino)

Ohjauskeinot (LUONNOS)

Tiedollinen ohjaus

1. Otetaan käyttöön viljelykiertoa tukevia työkaluja
2. Tilakohtaisen neuvonnan kehittäminen paremmin nitraatti-, vesipuite- ja meristrategiadirektiivin tavoitteita ja vaatimuksia tukevaksi
3. Koulutetaan viljelijöitä luonnonmukaisten vesienhallintamenetelmien käyttöön ja maan kasvukunnon parantamiseen
4. Tunnistetaan riskialueet (kuten tulva, eroosio ja happamat sulfaattimaat) peltolohkotasolla
5. Edistetään maanparannusaineiden käyttöä (myös tutkimus ja kehittäminen) (uusi ohjauskeino)
6. Tehostetaan maan kasvukunnon, vesitalouden ja kuivuuden valuma-alueen huomioivaa kokonaisvaltaista hallintaa neuvonnan ja koulutuksen avulla

Ohjauskeinot (LUONNOS), Tutkimus ja kehittäminen

1. Rahoitetaan maatalouden ravinnepäästöjä vähentävien menetelmien tutkimusta ja kehittämistä ja edistetään niiden käyttöönottoa
2. Kehitetään toimintatapamalli kuivatusyhteisöjen toimintaan vesienhallintajärjestelmän toteuttamiseksi (myös tiedollinen)
3. Ylläpidetään ja kehitetään maatalouden vesistökuormituksen Agrimon-seurantaverkoston
4. Kehitetään jaloittelualueiden, ulkotarhojen ja säilörehuvarastojen vesien/nesteiden hallintaa sekä pienten eläintilojen ja hevostallien ympäristönsuojelua ja lannan kierrättämistä
5. Turvepeltojen vesiensuojelutoimenpiteiden kehittäminen
6. Selvitetään ja edistetään toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää turvemaiden raivausta pelloksi.
7. Edistetään säätösalaajituksen käyttöönottoa turvemaiden ja happamien sulfaattimaiden lisäksi myös kivennäismailla (myös tiedollinen ohjauskeino) (uusi ohjauskeino)
8. Kasvihuonetuotannon jäteveden (ylikasteluveden) käsittelymenetelmien kehittäminen (uusi ohjauskeino)
9. Kasvihuonetuotannon päästö- ja vaikutustarkkailun kehittäminen, esim. laitosten vapaaehtoinen yhteistarkkailu (uusi ohjauskeino)
10. Lisätään tietoa kierrätyslannoitteiden mikromuovipäästöistä ja niiden hallinnasta (uusi ohjauskeino)
11. Vähennetään kasvinsuojeluaineiden käytön vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin kehittämällä vaihtoehtoisia torjuntamenetelmiä ja kohdentamalla vesiensuojelutoimenpiteitä (uusi ohjauskeino)

Metsätalous

Lakisääteiset perustoimenpiteet

Ei mitoiteta

Kustannuksia arvioidaan vain valtakunnallisesti tai vesienhoitoalueen tasolla

1. Ojitusilmoitus

Seurataan ojitusilmoitusten määrää (ojitukset, ojitusmätästykset ja muut vaikutuksiltaan ojituksiin rinnastettavat maanmuokkaustoimet)

2. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt

Seurataan metsälain 10 § kohteiden säilymistä

3. Vesiluontotyyppien suojelu

Seurataan vesilain 2 luvun 11 § luontotyyppien suojelun toteutumista.

Täydentävät toimenpiteet

Mitoitetaan suunnittelualueittain

Kustannukset arvioidaan ohjeellisten euromäärien mukaan

1. **Kunnostusojituksen ja ojitusmätästyksen tehokkaammat vesiensuojelurakenteet**
2. **Metsätalouden vesiensuojelun tehostaminen valuma-alueiden hankkeissa**
3. **Uudistushakkuiden suojavyöhykkeet**
4. **Jatkuvan kasvatuksen hyödyntäminen (uusi)**
5. **Maanmuokkauksen haittojen vähentäminen pohjavesialueilla (uusi)**

Toimenpide	Suunnitteluperiaate (lähdeaineisto)
<p>Kunnostusojituksen ja ojitusmätästyksen tehokkaammat vesiensuojelurakenteet</p> <p>(%-osuus kunnostusojitushankkeista, joissa hyödynnetty tehokkaampia vesiensuojelumenetelmiä)</p>	<p>Pohjautuu 3. kauden toteumatietoihin ojitusilmoitusten määrästä. Oletuksena on, että ojitusilmoitusten määrä pysyy nykyisenkaltaisena.</p> <p>Ojitusmätästysten oletetaan jatkossa kasvavan, mutta niiden päätyminen ojitusilmoitukseksi on hyvin epävarmaa niiden pienialaisuuden vuoksi.</p> <p>Tavoitteena on että käytännössä kaikissa kunnostusojitus tai ojitusmätästyshankkeissa käytettäisiin tehokkaampia vesiensuojelurakenteita.</p>
<p>Metsätalouden vesiensuojelun tehostaminen valuma-alueiden hankkeissa (ha/vuosi)</p>	<p>Pohjautuu Vemala-kuormitusmallin kuormitustietoihin.</p> <p>Kohdistetaan eniten kuormittaviin turvemaan ojitettuihin pinta-aloihin (metsätalouden kuormitus suhteessa luonnonhuuhtoumaan on vähintään merkittävää), merkittävyys vastaa vesienhoidon kuormituksen merkittävyyden arviointia).</p> <p>Toimenpiteellä tarkoitetaan valuma-alueiden suunnittelua.</p> <hr style="border-top: 1px dashed #000;"/>
<p>Metsätalouden vesiensuojelun tehostaminen valuma-alueiden hankkeissa (toteutuneet vesiensuojelurakenteet kpl/kausi)</p>	<p>Perustuu yllä olevassa toimenpiteessä suunniteltuihin pinta-aloihin ja arvioon siitä, montako vesiensuojelun rakennetta keskimäärin toteutetaan pinta-alaa kohden.</p> <p>Arviossa on hyödynnetty toteutuneiden luonnonhoitohankkeiden tietoja.</p>

Toimenpide	Suunnitteluperiaate (lähdeaineisto)
<p>Uudistushakkuiden suojavyöhykkeet (vesistöihin rajoittuvien hakkuiden suojavyöhykkeiden pinta-ala (ha) / kausi)</p>	<p>Perustuu 3. kaudella suunniteltuihin pinta-aloihin, joissa huomioitu metsänkätöilmoitukset viimeiseltä 10 vuodelta (2010 – 2019) ja niistä keskiarvo pituudesta, jossa vesistö ja hakkuuala kohtaavat.</p> <p>Suojavyöhykkeen leveytenä aiemmin käytettyä 15 metriä kasvatetaan <u>keskimäärin</u> 30 metriin.</p> <p>Lisäystä tukevat tutkimustulokset sekä Tapion metsänhoidon suositukset.</p>
<p>Jatkuvan kasvatuksen hyödyntäminen turvemaidella (% turvemaiden uudishakkuista, jotka siirtyneet jatkuvaan kasvatukseen)</p>	<p>Tavoitteeksi asetetaan 40 % pohjoisessa Suomessa eli vesienhoitoalueilla 4-7 ja 30 % vesienhoitoalueilla 1-3.</p> <p>Arvio perustuu vesiensuojelullisiin tavoitteisiin ja nyt nähtävissä olleeseen valmiuteen ja lisääntyvään kiinnostukseen jatkuvaa kasvatusta kohtaan.</p> <p><i>Pohjoisessa jatkuvan kasvatuksen edellytykset ovat parempia kuin etelässä.</i></p>
<p>Maanmuokkauksen haittojen vähentäminen pohjavesialueilla (ha/pohjavesialue/kausi)</p>	<p>Suunnittelu toteutetaan kohdekohtaisesti tunnistamalla riskikohteet pohjavesialueilla.</p> <p>Suunnittelu tehdään pohjavesialueittain.</p>

Mitoitus Lapissa

	Vesiensuojelun tehostaminen			Suojavyöhyke
	Ehdotus suunnittelu ha/vuosi	Toteuma 2020-2024/2025 (ha)*	Ehdotus rakenteet kpl/kausi**	Ehdotus ha/kausi
VHA5				
Kaakamojoki	441	-	11	36
Kemihaara	786	162	19	96
Kemijoen alaosa	3 104	42	74	276
Kemijoen keskiosa	717	41	17	132
Kemijärven alue	1 882	-	45	264
Kitinen	545	317	13	48
Luiro	254	-	6	24
Ounasjoki	2 058	510	49	156
Raudanjoki	1 182	565	28	84
Simojoki	3 030	290	73	132
VHA6				
Muonionjoki	617	298	15	48
Tornionjoki	3 926	395	94	216
VHA7				
Luttojoki-Nuorttijoki	-	-	-	24
Paatsjoki	-	-	-	96

Vesienhoidon suunnittelualueet, Ympäristö-ELYt 2025
Lähde: Suomen ympäristökeskus

* Metsäkeskus 2020-24, Metsähallitus Metsätalous oy 2020-225

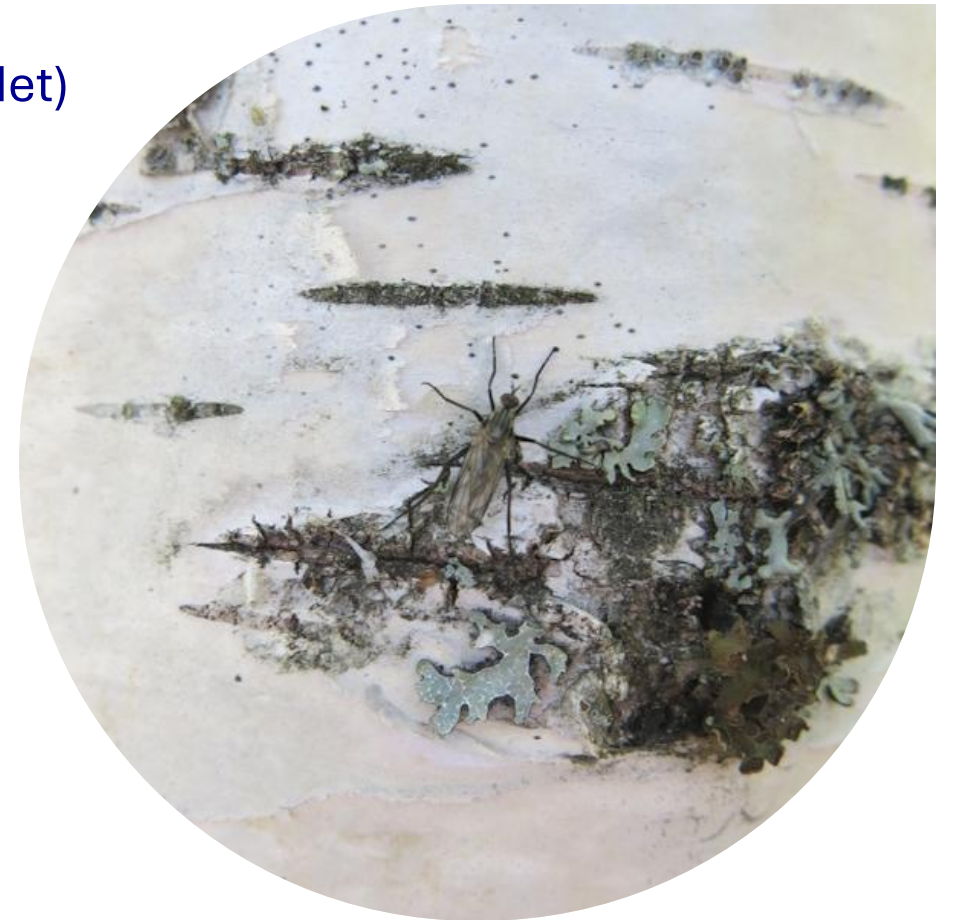
** 1 rakenne/250 ha

Ohjaukset (LUONNOS)

Valtakunnallisia/vesienhoitoalueen laajuisia

Opas täältä osin vielä viimeisteltävänä (sidosryhmätilaisuudet)

1. Matalamman ojasyvyyden hyödyntäminen
2. Koulutus ja neuvonta
3. Soiden ennallistaminen/ennallistumaan jättäminen
4. Valuma-alueen yhteiset toimenpiteet maatalouden kanssa
5. Kuntan nostaminen pohjavesialueilla
6. Suometsänhoidon suunnittelu
7. Sekapuustoisuuden lisääminen
8. Ojitusilmoitustoiminnan kehittäminen ja tiedottaminen
9. Vesiensuojelutoimenpiteiden priorisointi
10. Vesistölylysten välttäminen metsänkäsittelyssä
11. Kaavoituksen mahdollisuudet vesienhoidon edistämiseksi

Teollisuus ja muut luvanvaraiset toiminnot

Teollisuuden toimenpideluettelo

Perustoimenpiteet

- Teollisuuden tai muiden toimijoiden ympäristölupatarpeen harkinta ja lupaehtojen ja -määräysten päivittäminen (pohjavedet)
- Perustilaselvitys teollisuuden päästödirektiivin mukaisesti (pohjavedet)
- Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien tarkastelu*
- Teollisuuden laitosten käyttö, ylläpito ja tehostaminen
- Teollisuus- ja laitosjätevesien hallinta*

Täydentävät toimenpiteet:

- Suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskinhallinta- ja kunnostustoimet*

*Suunnittelukaudelle 2028-2033 uusia toimenpiteitä

Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamot

Yhdyskunnat

Lakisääteiset perustoimenpiteet

- Laitosten käyttö ja ylläpito
- Riskien hallinta ja varautumissuunnitelmien toimenpiteiden toteuttaminen häiriötilanteissa
- Viemäreiden vuotovesien vähentäminen ja suunnitelmallinen sekaviemäröinnistä luopuminen

Täydentävät toimenpiteet

- Laitosten käytön ja ylläpidon tehostaminen
- Puhdistamoiden sulkeminen ja jätevesien käsittelyn keskittäminen

Uudet toimenpiteet

- Yhdyskuntajätevesien keräysalueiden kokonaisvaltaisten hallintasuunnitelmien laatiminen (perustoimenpide)
- Ravinteiden talteenoton tehostaminen tai käyttöönotto (perustoimenpide)
- Mikroepäpuhtauksien poistoa vaativien laitosten tunnistaminen (perustoimenpide)
- Mikroepäpuhtauksien poiston käyttöönotto (perustoimenpide)
- Teollisuusjätevesikuormituksen hallinnan tehostaminen (perustoimenpide)
- Tekonurmien mikromuovikuormituksen vähentäminen hulevesien hallinnalla (merenhoidon toimenpide)
- Roskien siivouskampanjat ranta-alueilla (merenhoidon toimenpide)

Yhdyskunnat

Ohjauskeinoiksi siirtyvät toimenpiteet

- Hulevesien hallinnan ja käsittelyn tehostaminen
- Hulevesistä aiheutuvan roskaantumisen ehkäiseminen (roskaantuminen)

Suunnittelukaudella 2028–2033 poistuvat toimenpiteet

- Laitosten käyttö, ylläpito ja tehostaminen (jätevedet) (jaettu uusiin toimenpiteisiin)
- Ravinteiden poiston vapaaehtoinen tehostaminen green deal -vesiensuojelusopimuksen keinoin (jätevedet)
- Lumen mereen kaataminen (roskaantuminen)

Kalankasvatus

Kalankasvatuksen toimenpideluettelo

Perustoimenpiteet

- Kalankasvatustilastojen vesiensuojelun tehostamisen tarpeen arviointi lupien tarkistamisen yhteydessä
 - YSL 89 § mukainen menettely
 - Kohdennus: Kalankasvatuksen paine todettu
 - Yksikkö: Lupien lkm suunnittelualueittain
 - Suunnittelua tehdään yhteistyössä ympäristölupavalvojen kanssa

Ohjauseinoiksi siirtyvät toimenpiteet

- Täyskierto- tai osittaiskiertolaitosten tekniikan edistäminen
- Verkkoallaslaitoksen sijoittuminen sijainninhjaussuunnitelman mukaisesti
- Koulutus ja neuvonta

Turvetuotannon toimenpideluettelo

Toimenpiteet

Perustoimenpiteet

- Turvetuotannon vesiensuojelumenetelmän valinta*

Täydentävät toimenpiteet

- Kemikaloinnin puhdistusprosessiin ja sen rakenteisiin liittyvät tehostamistoimet
- Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen, ml. Kosteikon rakentaminen tai alueen vesittäminen*

***Suunnittelukaudelle 2028-2033 uusia toimenpiteitä**

Poistuvat toimenpiteet

- Vesiensuojelun perusrakenteet ja virtaaman säätö
- Ojittamaton/ojitettu pintavalutuskenttä, ei pumppausta/pumppaamalla
- Kasvillisuuskenttä/kosteikko, ei pumppausta/pumppaamalla
- Kemiallinen käsittely, kesä/ympärivuotinen
- Pienkemikalointi, kesä/ympärivuotinen
- Kesäaikaisen pintavalutuskentän muuttaminen ympärivuotiseksi

Toimenpide	Suunnitteluperiaate (lähdeaineisto)
Perustoimenpide	
Turvetuotannon vesiensuojelumenetelmän valinta*	<ul style="list-style-type: none"> • Mylly-raportin vuoden 2024 tuotannossa ja tuotantokunnossa olevien alueiden määrää jaoteltuna vesiensuojelurakenteittain. Nämä tiedot kohdennettu tuotantoalueen YLVA -sijainnin perusteella suunnittelualueisiin. • Edellisen suunnittelukauden kustannustietoja pohjana (taulukko 5.), joiden perusteella laskettu pienin muutoksin käyttökustannukset vuoden 2024 tuotantoalojen perusteella.
Täydentävät toimenpiteet	
Kemikaloinnin puhdistusprosessiin ja sen rakenteisiin liittyvät tehostamistoimet (täydentävä toimenpide)	<ul style="list-style-type: none"> • Mylly-raportin vuoden 2024 tuotannossa ja tuotantokunnossa ja vesiensuojelurakenteena kesä/ypärivuotinen kemikalointia käyttävien alueiden määrä. Nämä tiedot kohdennettu tuotantoalueen YLVA -sijainnin perusteella suunnittelualueisiin. (Lähdeaineisto, ei vielä päätetty mitoitusta)
Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen, ml. kosteikon rakentaminen tai alueen vesittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Mylly-raportin vuoden 2024 jälkikäytössä olevat tuotantoalat, joissa käytössä vesiensuojelurakenteen vedenjakautumiseen on pumppu. Nämä tiedot kohdennettu tuotantoalueen YLVA -sijainnin perusteella suunnittelualueisiin. (Lähdeaineisto, ei vielä päätetty mitoitusta) • Mylly-raportoinnin vuosien 2020-2025 kokonaisfosforikuormitus. Oletuksena, jos vuosien 2022-2025 välillä ei ole tuotantoalueelle raportoitu kuormitusta on sen toiminta loppunut. Nämä tiedot kohdennettu tuotantoalueen YLVA -sijainnin perusteella suunnittelualueisiin. (Lähdeaineisto, ei vielä päätetty mitoitusta) • EVK:ta tieto kohteista, joihin JTF -hankkeiden rahoituksella on tehty esisuunnittelu, selvityksiä ja mahdollisia kunnostussuunnitelmia. (Lähdeaineisto, ei vielä päätetty mitoitusta)

Kunnostus vesirakentaminen ja säännöstely

Kunnostus, vesirakentaminen ja säännöstely

- Lupien muutostarpeen tarkastelu uutena toimenpiteenä
 - Vesienhoitoasetus 24 §

- **VESIENHOIDON TOIMENPIDESUUNNITTELU ≠ HANKESUUNNITTELU**

EVK edistää toteutusta mm. ohjaamalla valtion rahoitusta alueellisille toimijoille. LVV:llä ei ole roolia kunnostusten hanketoiminnassa.

Toimenpiteiden luettelo

- Suuren rehevöityneen järven kunnostus (pinta-ala yli 5 km²)
- Pienen rehevöityneen järven kunnostus (pinta-ala alle 5 km²)
- Rehevöityneiden merenlahtien kunnostus
- Joen elinympäristökunnostus (valuma-alue yli 100 km²)
- Puron elinympäristökunnostus (valuma-alue alle 100 km²)
- Pienten virtavesien elinympäristökunnostus (valuma-alue alle 200 km², aluetoimenpide) (mahdollisesti poistuva)
- Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus alle 1 m)
- Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus 1–5 m)
- Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus yli 5 m)
- Säännöstelykäytännön kehittäminen
- Lupien muutostarpeen tarkastelu
- Muu suoraan vesistöön kohdistuva toimenpide

Suunniteluperiaatteet

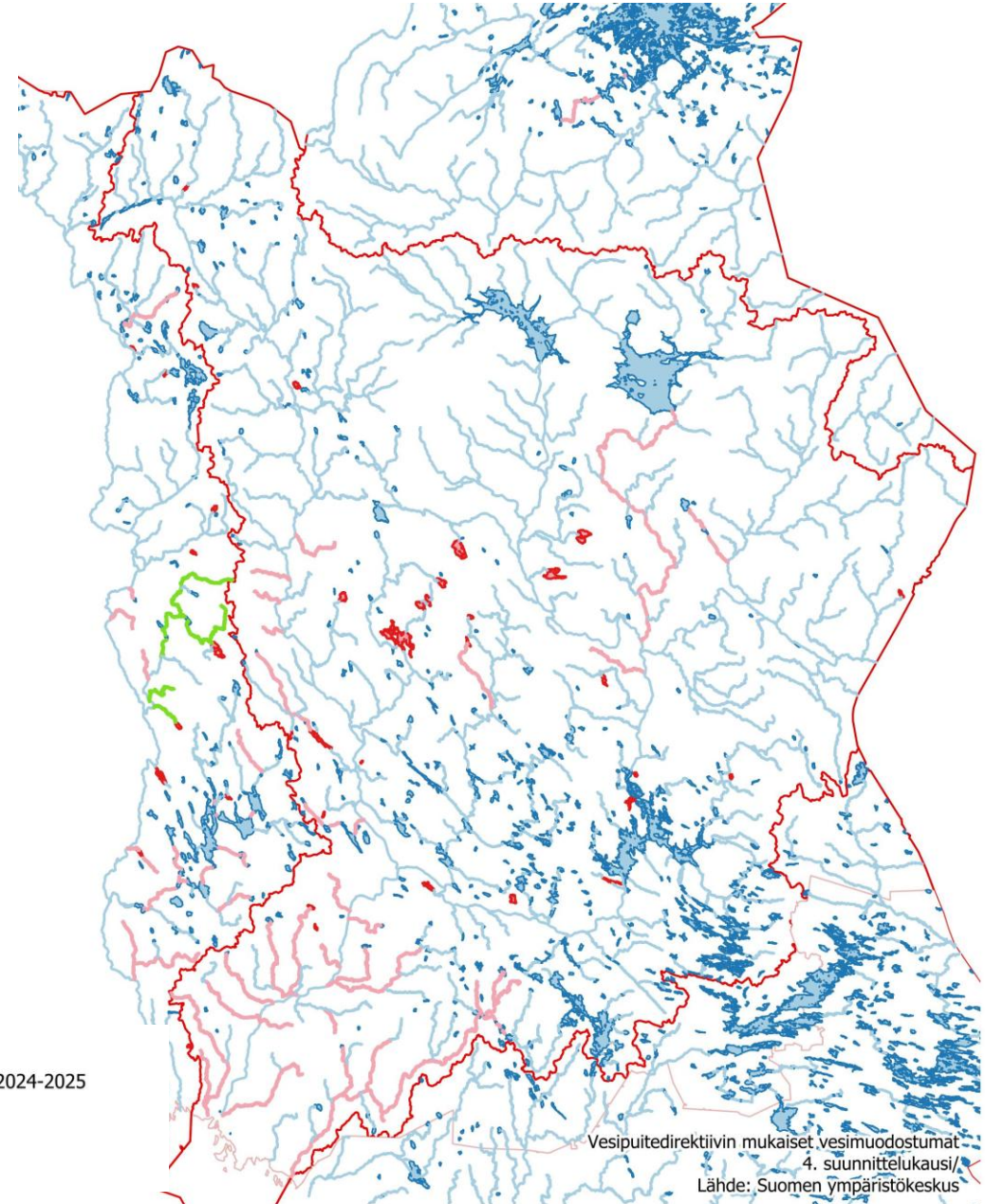
- Toimenpide osoitetaan kaikille **merkittäville paineille**, jotka aiheuvat morfologista tai hydrologisista muutoksista tai esteellisyydestä
- Suoraan vesistöön kohdistuvat toimenpiteet suunnitellaan vesimuodostumakohtaisesti
- Sunnittelujärjestelmän lisätiedoissa kuvataan esitetty toimenpide yleisellä tasolla käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Toimenpiteen toteutustapa ja usein myös laajuus selviää tarkemmin hankesuunnittelun yhteydessä.
- Silloin kun valuma-alueen vedenpidätyskyvyn heikkeneminen johtuu maankuivatuksesta hydrologiselle paineelle osoitetaan maa- tai metsätalouden toimenpiteitä.
- Alustavan linjauksen mukaan lupien muutostarpeen tarkastelu -toimenpide esitetään kaikille paineille, jossa painetta aiheuttava toiminto perustuu vesi- ja/tai ympäristönsuojelulain mukaiseen lupaan.

Elinympäristökunnostus Lapissa

- Yhteensä 39 järvi muodostumaa ja 52 virtavesimuodostumaa
- Toimenpideohjelmassa esitetään virtaveden elinympäristökunnostusta silloin kun morfologinen muutos on merkittävä paine
 - Tarkkaa selvitystä ei ole kaikista, käsitys merkittävydestä voi tiedon lisääntyessä muuttua!
- Rajaamattomien purojen kunnostus aluetoimenpiteenä

Tilanne 5.6.2026

- Virtaveden elinympäristökunnostus
- Kunnostettu TRIWA Life -hankkeessa 2024-2025
- Järvikunnostus

Alustava ehdotus ohjauskeinoista

- Tarkistetaan vesilainsäädäntöä vh-tavoitteiden saavuttamiseksi
- Selvitetään arvokkaiden vesi- ja rantal.tyyppien suojelua koskevien säädösten tarkistamistarvetta
- Laajennetaan vesistökuunnostusten rahoitusmahdollisuuksia
- Kehitetään kuunnostusten vaikuttavuuden seuranta ja turvataan sen rahoitusta
- Toimeenpannaan Valuma-alue suunnittelun tiekarttaa
- Toimeenpannaan vesitalous-, kalatie, lohi- ja meritaimenstrategiaa ja ankeriaanhoitosuunnitelmaa
- Päivitetään pienvesien suojelu- ja kuunnostusstrategiaa
- Toteutetaan kansallista ennallistamissuunnitelmaa
- Toteutetaan Ahti, Helmi ja Nousu –ohjelmia

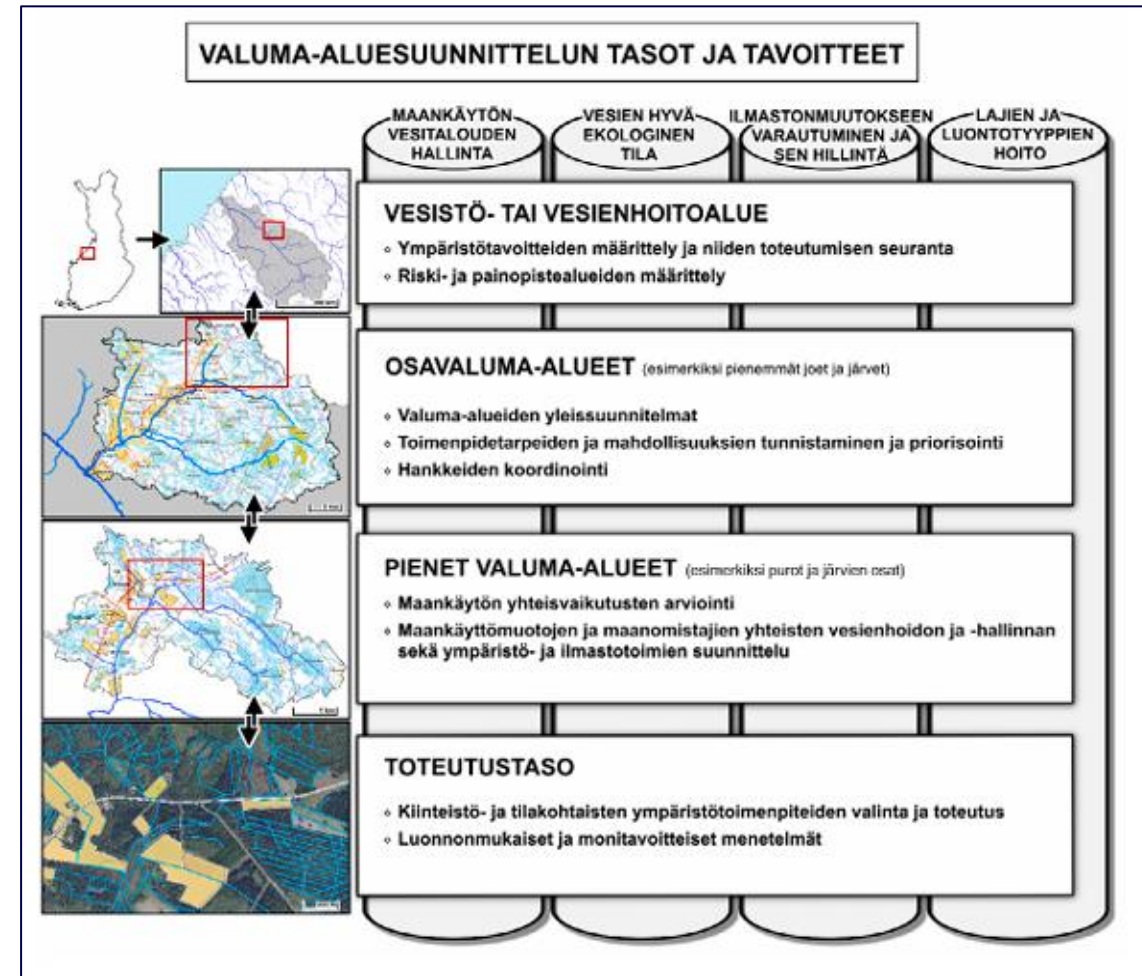
Muita toimenpiteitä

- Happamat sulfaattimaat
 - Happamien sulfaattimaiden huomioiminen rakentamis-, väylä- ja infrahankkeissa (**perustoimenpide**)
 - Kuivatusolojen säätö happamuuden torjunnassa metsätaloudessa (**täydentävä toimenpide**)
 - + ohjauskeinoja suunnitteilla
- Haja- ja loma-asutus
 - Kiinteistökohtaisten jäteveden käsittelyyksiköiden käyttö ja ylläpito (jätevesiverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen määrä)
 - Ohjauskeinoksi suunnitteilla jätevesijärjestelmien tarkistusten tehostamista herkillä alueilla

- Kullanhuuhdonta
 - Ohjauskeinoluonnos: kullanhuuhdonnan vesistövaikutusten ehkäiseminen ohjauksen ja valvonnan keinoin
- Tenon lohikantojen heikentynyt tila
 - Lohikantojen elvyttäminen Tenojoen seuranta- ja tutkimustyöryhmän suositusten mukaisesti, ei voida suoraan vaikuttaa vesienhoidon toimenpitein
- Vieraslajit (vesirutto, kyttyrälohi, puronieriä?)
 - Poistaminen (täydentävä toimenpide)

Valuma-alueen suunnitelma

- Uusi toimenpide, jossa suunnitellaan usean sektorin valuma-alueitoimenpiteitä yhdessä
- Suunnitelmien määrät esitetään suunnittelualueittain
- Tarve arvioidaan valtakunnallisesti suunnittelualueen vesimuodostumien tilan perustella
- Alustavasti on arvioitu, että hoitokauden aikana olisi mahdollista tehdä koko valtakunnassa noin 400 valuma-alue-suunnitelmaa

Pohjavedet, vedenotto ja maa- ainesten otto

Pohjavedet, vedenotto ja maa-ainestenotto

Lakisääteiset perustoimenpiteet:

- Lentoliikennealueiden pohjavesiriskien hallinta
- Tie- ja rataliikenteen pohjavesiriskien hallinta
- Pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittäminen tai laatiminen
- Vedenottamon suoja-alueen perustaminen
- Vedenottamon suoja-alue-rajauksen tai -määräysten päivittäminen
- Kestävä vedenhankinta
- Pilaantuneen maa-aluekohteen/pohjaveden riskinarviointi, puhdistussuunnittelu ja puhdistaminen

Täydentävät toimenpiteet:

- Sään ääriolosuhteisiin varautuminen pohjaveden suojelussa ja vesihuollossa
- Pohjavesialueen tai sen osan rakenneselvitys/mallinnus
- Maa-ainesten ottamisalueiden kunnostussuunnitelman laatiminen ja kunnostus
- Historiaselvitys alueella sijainneista maaperää ja pohjavettä mahdollisesti pilaavista toiminnoista
- Pilaantuneisuus selvitys pilaantuneilla maa-alueilla

Muutokset kauteen 2022-2027 verrattuna:

- Vedenoton ja pintaveden imeytymisen vaikutusten selvittäminen (tarvittaessa lupaharkinta tai luvan päivittäminen)
- > sisällytetty Kestävä vedenhankinta –toimenpiteeseen
- Soranottoalueiden kunnostustarpeen arviointihanke (SOKKA) ja Pohjaveden suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (POSKI) päivittäminen siirtynyt ohjauskeinoihin

Toimenpiteiden suunnittelu

- **Toimenpiteet suunnitellaan aina pohjavesialuekohtaisesti**
- Suunnitteluvastuu maakunnittain (entiset ELY-keskusten alueet)
- Toimenpiteitä suunnitellaan pääsääntöisesti riskipohjavesialueiden riskiosatekijöille, joiden riski on suuri tai kohtalainen sekä selvityskohteille
- Lisäksi riskiin kohdistumattomat toimenpiteet, kuten pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat
- Toimenpiteiden suunnittelun periaatteet on tarkistettu pohjavesien sektoritiimissä, yksittäisiä toimenpiteitä tarkennetaan vielä suunnittelun edetessä

Pohjavesialueiden toimenpiteet muilla sektoreilla

- Toimenpiteiden tarkemmat kuvaukset on esitetty kyseisten sektoreiden osioissa
- Toimenpiteet noudattavat samoja periaatteita, mutta toimenpiteet suunnitellaan pohjavesialuekohtaisesti riskiin kohdistuen
- Toimenpiteet pyritään yhteensovittamaan niin, ettei suunnittelussa tallenneta päällekkäisiä kustannuksia sekä pinta- että pohjavesipuolelle
- Yksittäisiä toimenpiteitä suunnitellaan valtakunnallisella tasolla myös pohjavesialueet huomioiden
- Yksittäisiä toimenpiteitä on siirtynyt tällä suunnittelukaudella toimenpiteistä ohjauskeinoiksi, jolloin ne poistuivat myös pohjavesipuolen käytöstä

Pohjavesialueiden toimenpiteet muilla sektoreilla

Maatalous

- Kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen, ha/v
- Suojavyöhykkeet, ha/v – **pääasiallinen toimenpide pohjavesialueille**
- Talviaikainen kasvipeite, ha/v
- Turvepeltojen nurmet, ha/v
- Toimenpiteiden kustannukset tallennetaan pintavesipuolelle

Metsätalous

- Maanmuokkauksen haittojen vähentäminen pohjavesialueilla, ha/pohjavesialue/kausi
Toimenpidettä suunnitellaan esimerkiksi kohteille, joilla pohjavedestä suoraan riippuvaiset pintavesi- tai maaekosysteemi ovat vaarantuneet läheisen metsäojituksen seurauksena

Haja-asutus

- Kiinteistökohtaisten jäteveden käsittely-yksiköiden käyttö ja ylläpito
Haja- ja loma-asutusta koskevat toimenpiteet ja kustannukset suunnitellaan valtakunnallisesti pintavesipuolella ja se kattaa myös kaikki pohjavesialueet.

Pohjavesialueiden toimenpiteet muilla sektoreilla

Teollisuus ja muut luvanvaraiset toiminnot

- Teollisuuden tai muiden toimijoiden ympäristölupatarpeen harkinta ja lupaehtojen ja -määräysten päivittäminen pohjavesien osalta, kpl (ympäristölupa)
 - Ympäristölupatarpeen harkinta tulee tehdä erityisesti niille toiminnoille, jotka tarkistettujen pohjavesialuerajausten vuoksi sijoittuvat pohjavesialueille. Lisäksi on tarpeen olemassa olevien laitosten ja toimintojen osalta tarkistaa lupaehtoja, mikäli ne sijoittuvat rajausten tarkentumisen vuoksi pohjavesialueille. Joissakin tapauksissa voidaan myös esittää lupaehtojen ja -määräysten päivittämistä valvonnassa tulleiden pohjavesien suojelun kannalta merkittävien puutteiden vuoksi.
- Perustilaselvitys teollisuuden päästödirektiivin mukaisesti (pohjavedet), selvitysten lukumäärä, kpl
Ympäristönsuojelulain (527/2014) 82 §:n mukainen perustilaselvitys on laitosalueen maaperän ja pohjaveden tilan selvitys, joka on pakollinen niissä teollisuuspäästödirektiivin mukaisissa laitoksissa, joissa käsitellään merkityksellisiä vaarallisia aineita. Mikäli tila eroaa direktiivilaitoksen toiminnan seurauksena huomattavasti perustilasta, toiminnanharjoittaja voidaan määrätä palauttamaan perustila.
- Suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskinhallinta- ja kunnostustoimet, selvitettyjen tai kunnostettujen alueiden lkm
Pohjavesialueiden vaikutusalueelle sijoittuvat kohteet, kustannukset yhteensovitettava pintavesipuolen toimenpiteiden kanssa.
- Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien tarkastelu – uusi toimenpide – linjaukset kesken

**Lupa- ja
valvontavirasto**